*keista kolekcija*_Amélie Nothomb

Baimė ir drebėjimas

Amélie Nothomb
Stupeur et tremblements

Amélie Nothomb

Baimė ir drebėjimas

Romanas

Iš prancūzų kalbos vertė
Dainius Gintalas

Alma littera

UDK 840-3
No-119

Versta iš: Amélie Nothomb
Stupeur et tremblements
Paris, Albin Michel, 1999

© Editions Albin Michel S. A. — Paris 1999.
Tous droits réservés.
This book is published by arrangement with Literary Agency "Agence de l'Est".
© Vertimas į lietuvių kalbą, Dainius Gintalas, 2005
© Leidykla „Alma littera", 2005

ISBN 9955-08-745-5

Ponas Haneda buvo viršininkas ponui Omočiui, kuris buvo viršininkas ponui Saito, tasai buvo viršininkas panelei Mori, kuri buvo mano viršininkė. O aš nebuvau niekieno viršininkė.

Būtų galima pasakyti ir kitaip. Aš buvau panelės Mori valdinė, kuri buvo pono Saito valdinė, ir taip toliau, patikslinant, kad nurodymai, judėdami iš viršaus į apačią, galėjo peršokti hierarchijos laiptelius.

Taigi „Jumamoto" bendrovėje aš buvau pavaldi visiems.

1990-ųjų sausio 8 dieną liftas išspjovė mane į paskutinį „Jumamoto" statinio aukštą. Langas laukiamojo gale pritraukė mane tarsi išdaužtas lėktuvo iliuminatorius. Toli, labai toli, plytėjo miestas — taip toli, kad aš abejojau kada nors tenai kėlusi koją.

Netgi nepagalvojau, kad man derėjo prisistatyti priimamajame. Iš tiesų, mano galvoje nebuvo nė vienos minties, tik susižavėjimas tuštuma už įstiklintos angos.

Kimus balsas už nugaros ištarė mano vardą. Aš atsisukau. Penkiasdešimtmetis vyriškis, nedidukas, liesas ir atgrasus, su nepasitenkinimu žvelgė į mane.

— Kodėl jūs neįspėjote administratorės, kad atėjote? — paklausė jis.

Nežinojau, ką atsakyti, ir nieko neatsakiau. Tik susigūžiau suprasdama, kad per dešimt minučių nepratarusi nė žodžio jau padariau blogą įspūdį, vos tik pasirodžiusi „Jumamoto" bendrovėje.

Žmogus pasakė, kad jis vardu ponas Saito. Jis pervedė mane per nesuskaičiuojamas milžiniškas patalpas ir pristatė galybei žmonių, kurių vardus aš pamiršdavau vieną po kito, kai tik jis juos ištardavo.

Paskui jis įvedė mane į kabinetą, kuriame buvo įsikūręs jo viršininkas, ponas Omočis, milžiniškas ir baisus vyras, tuo patvirtinantis, kad jis viceprezidentas.

Paskui ponas Saito parodė man duris ir iškilmingai pareiškė, kad už jų — ponas Haneda, prezidentas. Buvo savaime aišku, jog apie susitikimą su juo nė neverta svajoti.

Pagaliau jis palydėjo mane iki didžiulės patalpos, kurioje darbavosi kokios keturios dešimtys žmonių. Jis nurodė mano vietą, kuri buvo kaip tik priešais mano tiesioginės viršininkės, panelės Mori, darbo stalą. Ji buvo susirinkime ir su manim susitikti turėjo iškart po pietų.

Ponas Saito mane trumpai visiems pristatė. Tai atlikęs manęs paklausė, ar aš mėgstu iššūkius. Buvo aišku, kad neturiu teisės atsakyti neigiamai.

— Taip, — atsakiau.

Tai buvo pirmasis žodis, kurį ištariau tarp bendrovės sienų. Iki tol linktelėdavau galva, ir tiek.

„Iššūkio", kurį man pasiūlė ponas Saito, esmė buvo priimti kažkokio Adamo Džonsono kvietimą žaisti su juo golfą kitą sekmadienį. Man reikėjo anglų kalba parašyti laišką šiam ponui ir tai jam pranešti.

— Kas tas Adamas Džonsonas? — man pakako kvailumo paklausti.

Mano viršininkas susierzinęs atsiduso ir neatsakė. Gal buvo neprotinga nežinoti, kas toks ponas Džonsonas, arba mano klausimas tiesiog pasirodė netaktiškas? To aš niekada nesužinojau, kaip ir niekada nesužinojau, kas tas Adamas Džonsonas.

Uždavinys man pasirodė lengvas. Prisėdau ir parašiau širdingą laišką: ponas Saito džiaugiasi galimybe pažaisti golfą ateinantį sekmadienį su ponu Džonsonu ir siunčia jam linkėjimus. Nunešiau laišką savo viršininkui.

Ponas Saito perskaitė mano darbą, niekinamai rikte-lėjo ir jį suplėšė:

— Pradėkite iš naujo.

Pamaniau, kad buvau pernelyg meili ar familiari, rašydama Adamui Džonsonui, tad sukūriau šaltą ir išdidų tekstą: ponas Saito atkreipė dėmesį į pono Džonsono sprendimą ir sutinkamai su jo pageidavimais sutiktų žaisti su juo golfą.

Ponas Saito perskaitė mano darbą, niekinamai rikte-lėjo ir jį suplėšė:

— Pradėkite iš naujo.

Norėjau paklausti, kur suklydau, bet buvo aišku, kad mano šefas nepakęs klausimų, — tai jau parodė jo reakcija į mano domėjimąsi adresatu. Vadinas, man pačiai reikėjo sugalvoti, kokia kalba prabilti į paslaptingąjį Adamą Džonsoną.

Kelias valandas rašiau laiškus šiam golfo žaidėjui. Ponas Saito suteikė ritmą mano darbui, plėšydamas jį be jokio komentaro, išskyrus riktelėjimą, kuris kartojosi lyg priedainis. Kiekvieną kartą man reikėjo išrasti naują formuluotę.

Šalia šio uždavinio buvo dar kai kas: „Nuostabioji markize, dėl jūsų gražių akių mirštu iš meilės", ir tai nestokojo sąmojo. Aš tyrinėjau pasikeitusias gramatines kategorijas: „O jeigu Adamas Džonsonas taptų veiksmažodžiu, ateinantis sekmadienis — veiksniu, žaisti golfą — papildiniu, o ponas Saito — prieveiksmiu? Ateinantis sekmadienis su džiaugsmu ponSaitoniškai sutinka atvykti AdamDžonsonuoti golfo žaidimą. Ir taukšt į akį Aristoteliui!"

Tik pradėjau linksmintis, kai mano viršininkas mane pertraukė. Jis suplėšė n-ąjį laišką net jo nepaskaitęs ir pasakė, kad atėjo panelė Mori.

— Šią popietę jūs dirbsite drauge su ja. O dabar atneškite man kavos.

Buvo jau keturiolikta valanda. Mano epistoliarinės gamos buvo mane tiek užvaldžiusios, kad aš negalvojau padaryti nė mažiausios pauzės.

Pastačiau puodelį ponui Saito ant stalo ir apsigręžiau. Manęs link žingsniavo aukšta ir ilga kaip lankas mergina.

Visada, kai imu galvoti apie Fubuki, įsivaizduoju japonišką lanką, aukštesnį už žmogų. Kaip tik todėl bendrovę ir pakrikštijau „Jumamoto", tai yra „lanko išdaigos".

O kai pamatau lanką, visada galvoju apie Fubuki, aukštesnę už vyrą.

— Panelė Mori?

— Vadinkite mane Fubuki.

Aš daugiau negirdėjau, ką ji man kalba. Panelė Mori buvo mažiausiai metro aštuoniasdešimties ūgio, kurį pasiekia tik nedaugelis japonų vyrų. Ji buvo liekna ir stebėtinai grakšti, nors ir turėjo aukotis japoniškam kietumui. Bet labiausiai mane stulbino jos veido švytėjimas.

Ji man kalbėjo, ir aš girdėjau švelnaus ir kupino inteligencijos balso skambesį. Ji man rodė bylas, aiškino, apie ką jose kalbama, šypsojosi. Aš net nepastebėjau, kad jos nesiklausau.

Paskui ji man pasiūlė perskaityti dokumentus, kuriuos buvo sudėjusi ant mano stalo, stovinčio priešais jos darbo vietą. Ji atsisėdo ir pradėjo dirbti. Aš nuolankiai sklaidžiau popiergalius, kuriuos ji man buvo davusi peržiūrėti. Juose buvo kalbama apie reglamentus bei apskaitas.

Jos veido reginys už dviejų metrų mane tiesiog užbūrė. Ties skaičiais nuleisti jos vokai jai neleido matyti, ką aš tyrinėju. Ji turėjo pačią gražiausią pasaulyje nosį, japonišką nosį, tą nepakartojamą nosį su dailiomis ir iš tūkstančio kitų atpažįstamomis šnervėmis. Ne kiekvienas japonas turi tokią nosį, bet jeigu kuris nors ją turi, ji tegali būti japoniškos kilmės. Jeigu Kleopatra būtų turėjusi tokią nosį, pasaulio geografija būtų patyrusi didelį smūgį.

Vakare būtų buvę niekinga manyti, kad jokios mano žinios, dėl kurių buvau priimta į darbą, man nepravertė. Galų gale tai, ko norėjau, tai yra dirbti japonų įmonėje, aš pasiekiau.

Jutau, kad turėjau nuostabią dieną. Kitos dienos šį įspūdį sustiprino.

Aš vis dar nesupratau, koks mano vaidmuo šioje bendrovėje, bet man buvo vis tiek. Ponui Saito greičiausiai atrodžiau niekam tikusi, bet tai manęs tuo labiau nejaudino. Aš buvau sužavėta savo kolege. Jos draugiškumas man tapo didesniu, nei reikėjo, akstinu, kad per dieną tarp „Jumamoto" bendrovės sienų praleisčiau dešimt valandų.

Jos balta matinė veido spalva buvo tokia, apie kokią taip taikliai kalba Tanidzakis*. Fubuki tobulai įkūnijo japonišką grožį — stulbinanti išimtis tebuvo jos ūgis. Jos veidas ją suartino su „senosios Japonijos gvazdiku", praėjusių laikų aukštuomenės merginos simboliu: užkeltam ant šio milžiniško silueto, jam buvo skirta valdyti pasaulį.

„Jumamoto" buvo viena iš didžiausių bendrovių pasaulyje. Ponas Haneda joje vadovavo importo-eksporto skyriui, kuris pirkdavo ir parduodavo viską, ko tik esama šioje planetoje.

„Jumamoto" importo-eksporto skyriaus katalogas buvo titaniška Prevero knygos versija: tenai buvo viskas nuo suomiško sūrio iki singapūrietiškos sodos, įskaitant kanadiečių optinį pluoštą, prancūziškas padangas ir togietišką džiutą.

Pinigai „Jumamoto" bendrovėje prasilenkė su žmogaus vaizduote. Pradedant tam tikra nulių sankaupa,

* *Džiuničiro Tanidzakis* (1886–1965) — žymus japonų rašytojas, savo kūriniuose derinęs erotizmą su žavėjimusi mirtimi.

bendroji suma palikdavo skaičių pasaulį ir įžengdavo į abstrakčiojo meno erdvę. Klausdavau savęs, ar buvo bendrovėje būtybė, mokanti pasidžiaugti išlošusi šimtą milijonų jenų arba gebanti apverkti panašios sumos netektį.

„Jumamoto" darbuotojai, kaip ir nuliai, įgydavo vertę tik eidami paskui kitus skaičius. Visi, išskyrus mane, nes aš neprilygau net nuliui.

Dienos bėgo, o aš vis dar niekam nebuvau naudinga. Bet tai manęs per daug netrikdė. Man susidarė įspūdis, kad visi mane užmiršo, o tai nebuvo nemalonu. Atsisėdusi prie savo darbo stalo, aš skaičiau ir skaičiau dokumentus, kuriuos Fubuki man buvo patikėjusi. Jie buvo stebuklingai neįdomūs, išskyrus vieną — „Jumamoto" bendrovės narių sąrašą: tenai buvo surašyti jų vardai, pavardės, gimimo datos ir vietos, sutuoktinio vardas ir vaikai, kiekvieno iš jų nurodyta gimimo data.

Šiaip jau šie duomenys neturėjo nieko žavaus. Bet kai žmogus labai alkanas, ir duonos kriaukšlė atrodo apetitiška: dykinėjančioms ir apimtoms apatijos mano smegenims šis sąrašas buvo pikantiškas kaip skandalų kupinas žurnalas. Tiesą sakant, tai buvo vienintelis popiergalis, kurį aš supratau.

Norėdama pasirodyti dirbanti, nusprendžiau jį išmokti atmintinai. Ten buvo šimtai vardų. Daugelis jų buvo vedę tėvai arba ištekėjusios motinos, o tai apsunkino mano užduotį.

Aš mokiausi: mano veidas kartkartėmis palinkdavo prie medžiagos, paskui išsitiesdavo, kad viską įkalbėčiau į savo juodąją dėžę. Kai pakeldavau galvą, mano žvilgsnis visada užkliūdavo už sėdinčios priešais Fubuki veido.

Ponas Saito daugiau neprašė manęs rašyti laiškų Adamui Džonsonui nei kam nors kitam. Beje, jis manęs nieko neprašė, tik atnešti jam kavos.

Nieko nėra įprastesnio, pradėjus dirbti japonų bendrovėje, kaip pradėti nuo očakumio — „garbingosios arbatos ceremonijos". Aš pasižiūrėjau į šį vaidmenį juo rimčiau, kad tai buvo vienintelė man pavesta pareiga.

Labai greitai sužinojau kiekvieno įpročius: ponui Saito aštuntą trisdešimt juoda kava. Ponui Unadži kava su pienu ir dviem šaukšteliais cukraus dešimtą valandą. Ponui Mizuno stiklinė kokakolos kas valandą. Ponui Okadai septynioliktą valandą angliška arbata su pieno šlakeliu. Panelei Fubuki žalioji arbata devintą valandą, juoda kava dvyliktą valandą, žalioji arbata penkioliktą valandą ir paskutinįkart juoda kava devynioliktą valandą — ji man kiekvieną kartą padėkodavo su žavingu mandagumu.

Ši kukli užduotis pasirodė esanti pirmoji mano nesėkmių pakopa.

Vieną rytą ponas Saito man pranešė, kad viceprezidentas savo darbo kabinete priima svarbią draugiškos firmos delegaciją:

— Kavos dvidešimčiai asmenų.

Aš įžengiau pas poną Omočį su savo dideliu padėklu ir elgiausi tiesiog nepriekaištingai: padaviau kiekvieną puodelį su pabrėžtinu kuklumu, sukalbėdama pačias rafinuočiausias patarnavimo formules, nuleisdama akis ir linkteldama. Jeigu būtų teikiamas ordinas už nuopelnus očakumio srityje, jis turėtų man būti paskirtas.

Po kelių valandų delegacija išvyko. Nuaidėjo griausmingas milžiniško pono Omočio balsas:

— Saito-san!

Pamačiau, kaip ponas Saito iš karto pašoko ir mirtinai išbalęs nuskubėjo į viceprezidento irštvą. Už sienos skardėjo storulio riksmai. Nebuvo galima suprasti, ką jis kalba, bet tai tikrai nebuvo maloni gaida.

Ponas Saito sugrįžo perkreiptu veidu. Mane užplūdo kvailo švelnumo jam banga, pagalvojus apie tai, kad jis sudaro trečdalį savo agresoriaus svorio. Ir štai jis mane piktai pakvietė.

Nusekiau jį iki tuščio kabineto. Jis prabilo į mane toks įniršęs, kad net mikčiojo:

— Jūs privertėte labai nejaukiai pasijusti draugiškos firmos delegaciją! Jūs patiekėte kavą su formulėmis, tarsi japoniškai kalbėtumėte tobulai!

— Bet aš kalbu ne taip jau blogai, Saito-san.

— Nutilkit! Kokią teisę jūs turite gintis? Ponas Omočis labai piktas ant jūsų. Šįryt per susirinkimą jūs sukūrėte siaubingą atmosferą: kaip mūsų partneriai galėjo jaustis jaukiai, kai šalia baltoji, kuri supranta jų kalbą? Nuo šiol jūs nebekalbėsit japoniškai.

Aš žiūrėjau į jį išpūstomis akimis.

— Atleiskite?

— Jūs nebemokat japonų kalbos. Aišku?

— Betgi dėl jūsų kalbos mokėjimo aš ir buvau priimta dirbti į „Jumamoto"!

— Man tas pats. Aš jums įsakau nebesuprasti japoniškai.

— Tai neįmanoma. Niekas negalėtų paklusti tokiam įsakymui.

— Visada yra būdų paklusti. Vakarietiškos smegenys turėtų tai suprasti.

„Tai štai kur esmė", — pagalvojau prieš atsakydama:

— Japoniškos smegenys greičiausiai moka prisiversti pamiršti kalbą. Vakarietiškos smegenys tokių galimybių neturi.

Šis ekstravagantiškas argumentas pasirodė esąs priimtinas ponui Saito.

— Vis dėlto pabandykit. Bent jau apsimeskit. Aš gavau įpareigojimus dėl jūsų. Ar supratot?

Tonas buvo sausas ir šiurkštus.

Kai sugrįžau į savo darbo kabinetą, turėjau nutaisyti šelmišką veido išraišką, nes Fubuki nukreipė į mane švelnų ir susirūpinusį žvilgsnį. Aš ilgą laiką jaučiausi prislėgta, svarstydama, kaip toliau elgtis.

Protingiausia būtų buvę pareikšti apie išėjimą iš darbo. Vis dėlto negalėjau to sau leisti. Žiūrint vakariečio akimis, čia nebuvo nieko žeminančio; japono akimis žiūrint, tai reiškė netekti savigarbos. Bendrovėje dirbau vos mėnesį. Tačiau buvau pasirašiusi vienerių metų sutartį. Išeiti prabėgus tiek nedaug laiko reiškė užsitraukti didelę gėdą — žvelgiant tiek jų, tiek mano akimis.

Juo labiau kad išeiti neturėjau jokio noro. Šiaip ar taip, norėdama pakliūti į šią bendrovę, aš nėriausi iš kailio: studijavau tokijietiškos administracijos leksiką, laikiau testus. Žinoma, niekada neturėjau ambicijų tapti tarptautinės prekybos didžiuoju karvedžiu, bet visada degiau troškimu gyventi šioje šalyje, kurią garbinau nuo pat pirmųjų idiliškų prisiminimų, išsaugotų iš savo ankstyvosios vaikystės.

Aš pasilikau.

Taigi turėjau surasti būdą, kaip paklusti pono Saito įsakymui. Aš zondavau savo smegenis ieškodama geolo-

ginio sluoksnio, artimo amnezijai: ar mano neuroninėje tvirtovėje yra požeminis kalėjimas? Deja, pastatas turėjo stipriąsias ir silpnąsias puses, bokštelių ir įtrūkių, skylių ir griovių, bet nebuvo nieko tokio, kas leistų palaidoti kalbą, kurią nuolatos girdėjau.

Ar negalėdama jos užmiršti galėjau ją bent nuslėpti? Jeigu kalba būtų giria, ar už prancūziškų skroblų, angliškų liepų, lotyniškų ąžuolų ir graikiškų alyvmedžių būtų įmanoma paslėpti milžiniškas japonines kriptomerijas, kurių pavadinimas šiuo atveju būtų ypač tinkamas?

Fubuki giminės vardas Mori reiškė girią. Galbūt dėl šios priežasties tuo metu žiūrėjau į ją suglumusiomis akimis? Pastebėjau, kad ir ji visą laiką žiūri klausiamai.

Ji pakilo ir parodė, kad sekčiau paskui ją. Virtuvėje sudribau ant kėdės.

— Ką jis jums pasakė? — paklausė ji.

Aš atvėriau širdį. Kalbėjau nervingu balsu, vos nepradėdama verkti. Nebesusilaikiau ir ištariau pavojingus žodžius:

— Neapkenčiu pono Saito. Tai niekšas ir kvailys.

Fubuki kukliai šyptelėjo:

— Ne. Jūs klystate.

— Žinoma. O jūs esate maloni, nekreipiate dėmesio į blogybes. Galų gale, norint duoti tokį įsakymą, reikia būti...

— Nurimkite. Įsakymas atėjo ne iš jo. Jis tik perdavė pono Omočio nurodymus. Jis neturėjo pasirinkimo.

— Vadinas, tada ponas Omočis yra...

— Tai nepaprastas žmogus, — nukirto ji. — Ko jūs norite? Tai juk viceprezidentas. Prieš jį mes negalim nieko.

— Aš norėčiau apie tai pasikalbėti su prezidentu, ponu Haneda. Kas jis per žmogus?

— Ponas Haneda — nuostabus žmogus. Jis labai protingas ir geras. Deja, negali būti nė kalbos, kad nueitumėt jam pasiguosti.

Ji buvo teisi, ir aš tai žinojau. Žvelgiant aukštyn buvo neįmanoma peršokti nė vienos hierarchijos pakopos — tuo labiau dar tokiu būdu. Turėjau teisę kreiptis tik į savo tiesioginį viršininką, panelę Mori.

— Jūs esate vienintelė mano parama, Fubuki. Suprantu, kad negalite man labai padėti. Bet aš jums esu dėkinga. Jūsų paprastas žmoniškumas man tiek daug duoda.

Ji nusišypsojo.

Paklausiau, kokia jos vardo ideograma. Ji parodė man savo vizitinę kortelę. Aš pažiūrėjau į kanži* ir sušukau:

— Pūga! Fubuki reiškia „pūga"! Tai pernelyg gražu, kad toks vardas būtų duotas šiaip sau.

— Aš gimiau per pūgą. Mano tėvai įžvelgė ženklą.

Mano galvoje slinko „Jumamoto" bendrovės sąrašas:

„Mori Fubuki, gimusi 1961 metų sausio 18 dieną Naroje..." Ji buvo sniego vaikas. Staiga ėmiau vaizduotis pūgą virš didingo Naros miesto, virš nesuskaičiuojamos galybės varpų — ar nenatūralu, kad ši puiki mergina gimė tą dieną, kai dangaus grožis nusileido ant žemės grožio?

Ji papasakojo man apie savo vaikystę Kansajuje. Aš jai pasakojau apie savąją, kuri prasidėjo toje pačioje provincijoje, netoli nuo Naros, Šukugavos kaime, šalia Kabuto

* Japonų kalbos skiemenys.

kalno, — prisimenant šias mitologines vietoves mano akys apsiašarojo.

— Kokia esu laiminga, kad mes abi esame Kansajaus vaikai! Kaip tik čia plaka senosios Japonijos širdis.

Kaip tik čia plakė ir mano širdis, kai būdama penkerių, aš palikau japonų kalnus ir atsidūriau kinų dykumoje. Ši pirmoji tremtis man paliko tokį gilų pėdsaką, kad jaučiausi galinti sutikti su bet kuo, kad tik būčiau sugrąžinta į šalį, kurią taip ilgai laikiau savo gimtine.

Kai sugrįžom prie savo darbo stalų, kurie stovėjo vienas priešais kitą, aš dar nebuvau radusi jokios išeities, kaip išspręsti savo problemą. Dar mažiau žinojau, kokią vietą užimu ir kokią užimsiu „Jumamoto" bendrovėje. Bet mane labai ramino tai, kad esu Fubuki Mori kolegė.

Taigi reikėjo sudaryti įspūdį, kad esu užsiėmusi, ir parodyti, jog nesuprantu to, kas aplinkui mane kalbama. Nuo šiol aš nešiojau arbatą ir kavą be jokių mandagumo formulių ir neatsakydama į darbuotojų padėkas. Šie nieko nežinojo apie man skirtus naujuosius nurodymus ir nustebdavo, kad meili baltoji geiša pavirto nemandagia janke.

Očakumis, deja, neatimdavo daug laiko. Tad niekieno neatsiklaususi nusprendžiau skirstyti paštą.

Reikėjo stumti milžinišką metalinį vežimą per daugybę gigantiškų kabinetų ir kiekvienam atiduoti laiškus. Šis darbas man kuo puikiausiai tiko. Iš pradžių buvo panaudotos mano lingvistinės žinios, nes daugybė adresų buvo užrašyti ideogramomis — kada ponas Saito būdavo labai toli nuo manęs, aš neslėpdavau, kad moku japoniškai. Paskui supratau, kad „Jumamoto" darbuotojų sąrašas at-

mintinai buvo išmoktas ne veltui: galėjau ne tik atpažinti patį menkiausią tarnautoją, bet ir atlikdama savo darbą pasitaikius progai jiems, jų žmonoms ar vaikams palinkėti nuostabaus gimtadienio.

Šypsodamasi ir žemai nusilenkdama, aš ištardavau: „Štai jūsų paštas, pone Širanai. Gero gimtadienio jūsų mažajam Joširo, kuriam šiandien sukanka treji".

Kiekvieną kartą už šitai man būdavo atsimokama apstulbusiu žvilgsniu.

Šis darbas iš manęs atimdavo daug laiko, juo labiau kad reikėjo važinėti po visą bendrovę, kuri buvo išsidėsčiusi per du aukštus. Su savo vežimu, kuris man suteikė svorio, aš nuolatos naudojausi liftu. Man tai patiko, nes visai šalia tos vietos, kur jo laukdavau, buvo milžiniškas langas. Tuo metu aš žaidžiau tai, ką vadinau „pulti į reginį". Prispausdavau savo nosį prie stiklo ir mintyse krisdavau. Miestas apačioje buvo taip toli nuo manęs: prieš plojantis ant žemės, spėdavau apžiūrėti tiek daug dalykų.

Aš buvau atradusi savo pašaukimą. Dirbant šį paprastą, naudingą, humanišką ir kontempliatyvų darbą mano siela išsiskleisdavo. Būčiau norėjusi tai daryti visą savo gyvenimą.

Ponas Saito mane pasikvietė į savo kabinetą. Turėjau teisę į pelnytą išbarimą: parodžiusi iniciatyvą, buvau padariusi rimtą nusikaltimą. Ėmiausi darbo neatsiklaususi savo tiesioginių viršininkų. Negana to, tikrasis bendrovės laiškanešys, kuris atvykdavo po pietų, buvo prie nervinės krizės ribos, nes manė, kad jį ruošiamasi atleisti.

— Pavogti iš ko nors darbą yra labai negerai, — pagrįstai pasakė man ponas Saito.

Man buvo gaila, kad taip greitai pasibaigė mano daug žadanti karjera. Be to, vėl iškilo mano užimtumo klausimas.

Man kilo mintis, kuri mano naiviam protui atrodė puiki: vaikštinėdama po bendrovės patalpas buvau pastebėjusi, kad kiekviename kabinete yra po daugybę kalendorių, kurie beveik niekada nerodo tikros dienos: arba raudonas rėmelis nepaslinktas prie atitinkamos datos, arba neatverstas esamo mėnesio lapas.

Šį kartą aš nepamiršau pasiklausti leidimo:

— Ar galiu nustatyti kalendorių datą, pone Saito?

Jis man atsakė taip, nekreipdamas dėmesio. Nusprendžiau, kad darbą turiu.

Ryte užsukdavau į kiekvieną kabinetą ir pastumdavau raudoną rėmelį prie tinkamos datos. Turėjau tarnybą: buvau kalendorių nustatytoja-pervertėja.

Po truputėlį „Jumamoto" darbuotojai ėmė pastebėti, ką aš darau. Tai juos vis labiau linksmino.

Jie manęs klausdavo:

— Kaip sekasi? Ar jūs nepervargstate nuo šio sekinančio darbo?

Aš šypsodamasi atsakydavau:

— Tai siaubinga. Aš vartoju vitaminus.

Mėgau savo darbą. Nesmagu buvo tai, kad jis užimdavo per mažai laiko, bet suteikdavo man galimybę naudotis liftu ir pulti į reginį. Negana to, jis linksmino publiką.

Šiuo atžvilgiu viršūnė buvo pasiekta, kai vasario mėnuo pasikeitė į kovą. Šįkart raudono rėmelio perstumti nepakako: man reikėjo perversti ar net išplėšti vasario mėnesio lapą.

Tarnautojai skirtinguose kabinetuose mane sutiko taip, kaip sutinkamas sportininkas. Vasario mėnesius aš žudžiau didingais samurajaus mostais, veidu reikšdama negailestingą kovą su milžiniška snieguoto Fudžio kalno fotografija, kuri „Jumamoto" kalendoriuje iliustravo šį laikotarpį. Paskui išvargusiu veidu palikdavau mūšio lauką su prislopinta kario nugalėtojo didybe, žengdama po sužavėtų žiūrovų „bonsais".

Gandai apie mano šlovę pasiekė pono Saito ausis. Aš tikėjausi sulaukti pamokančio moralo už tai, kad tapau juokdare. Taip pat buvau paruošusi gynybinę kalbą:

— Jūs man buvote pavedęs nustatinėti kalendorių datas, — pradėjau, kol manęs dar neužgriuvo jo įniršis.

Jis man atsakė be jokio pykčio, paprasčiausio nepasitenkinimo kupinu balsu, kuris jam buvo įprastas:

— Taip. Jūs galite tą daryti toliau. Bet nevaidinkite daugiau spektaklio: jūs blaškote darbuotojus.

Buvau nustebinta pabarimo lengvumo. Ponas Saito pridūrė:

— Nukopijuokite man tai.

Jis man įteikė didelę krūvą A4 formato lapų. Jų ten turėjo būti koks tūkstantis.

Aš įdėjau šūsnį į kopijuoklio rijyklę, ir jis savo užduotį atliko greitai ir su pavyzdiniu paslaugumu. Savo viršininkui atnešiau originalą ir kopijas.

Jis mane vėl pasikvietė:

— Jūsų kopijos šiek tiek netikslios, — pasakė jis, rodydamas man lapą. — Pradėkite iš naujo.

Aš grįžau prie kopijuoklio galvodama, kad buvau blogai sudėjusi lapus į popieriaus rijyklę. Šį kartą tai atlikau

ypač rūpestingai: rezultatas buvo nepriekaištingas. Savo darbą nunešiau ponui Saito.

— Jos ir vėl netikslios, — pasakė man.

— Tai netiesa! — sušukau.

— Siaubingai nepadoru šitai sakyti savo viršininkui.

— Atleiskite. Bet aš pasirūpinau, kad šios kopijos būtų tobulos.

— Jos tokios nėra. Žiūrėkit.

Jis man parodė lapą, kuris, mano nuomone, buvo nepriekaištingas.

— Kuo jis blogas?

— Pažvelkit čia: ne visai lygiagretu su kraštu.

— Jums taip atrodo?

— Juk sakau jums!

Jis sviedė krūvą lapų į šiukšlių dėžę ir vėl prabilo:

— Jūs dirbote naudodama rijyklę?

— Taip.

— Tai štai kur esmė. Rijykle naudotis nereikia. Ji nepakankamai tiksliai atlieka savo darbą.

— Pone Saito, be rijyklės aš sugaišiu daugybę valandų, kol viską padarysiu.

— Na ir kas? — šyptelėjo jis. — Jums kaip tik ir trūksta veiklos.

Supratau, kad tai man bausmė už istoriją su kalendoriais.

Prie kopijuoklio jaučiausi kaip katorgoj. Kiekvieną kartą turėjau pakelti dangtį, kruopščiai paguldyti lapą, paspausti mygtuką ir patikrinti rezultatą. Kai aš atėjau į savo kalėjimo vienutę, buvo penkiolikta valanda. Aštuonioliktą valandą dar nebuvau baigusi. Retkarčiais prieidavo darbuotojai: jeigu jiems reikėdavo daugiau nei dešimt

kopijų, nuolankiai jų paprašydavau pasinaudoti aparatu, stovinčiu kitame koridoriaus gale.

Užmečiau akį į kopijuojamų dokumentų turinį. Pamaniau, kad mirsiu iš juoko, pamačiusi, jog kalbama apie golfo klubo, kuriam priklausė ponas Saito, taisykles.

Po akimirksnio labiau norėjosi verkti, pagalvojus apie vargšus nekaltus medžius, kuriuos mano viršininkas eikvojo norėdamas mane nubausti. Įsivaizdavau savo vaikystės Japonijos girias, klevus, kriptomerijas ir ginkmedžius, nupjautus vieninteliam tikslui — nubausti tokią pat nereikšmingą būtybę kaip aš. Ir prisiminiau, kad Fubuki giminės vardas reiškia girią.

Tada atėjo ponas Tenši, kuris vadovavo pieno produktų skyriui. Jis pagal pareigas buvo to paties rango kaip ir ponas Saito, kuris vadovavo bendrosios apskaitos skyriui. Aš žiūrėjau į jį su nuostaba: negi tokios svarbos darbuotojas negalėjo ko nors įgalioti padaryti šių kopijų?

Į mano nebylų klausimą jis atsakė:

— Jau dvidešimta valanda. Esu vienintelis iš savo skyriaus, kuris dar dirba. Pasakykite, kodėl jūs nesinaudojate rijykle?

Kukliai šypsodamasi paaiškinau, kad tokie kategoriški pono Saito nurodymai.

— Suprantu, — atsakė jis užuojautos kupinu tonu.

Šiek tiek susimąstė, paskui manęs paklausė:

— Jūs esate belgė, ar ne?

— Taip.

— Tai labai gerai. Turiu vieną labai įdomų projektą su jūsų šalimi. Ar sutiktumėte atlikti man vieną tyrimą?

Pažiūrėjau į jį kaip į mesiją. Jis man paaiškino, kad vienas belgų kooperatyvas sukūrė naują metodą, kaip iš sviesto pašalinti riebiąsias medžiagas.

— Aš tikiu nuriebintu sviestu, — pasakė jis. — Jam priklauso ateitis.

Tučtuojau pareiškiau:

— Aš visada apie tai galvojau!

— Užeikit rytoj į mano kabinetą.

Kopijuoti baigiau visai kitos nuotaikos. Priešais mane vėrėsi didinga karjera. Padėjau A4 formato lapų šūsnį ant pono Saito stalo ir triumfuodama išėjau.

Rytojaus dieną, kai atvykau į „Jumamoto" bendrovę, Fubuki išsigandusiu veidu man pasakė:

— Ponas Saito nori, kad kopijas padarytumėte iš naujo. Jam jos pasirodė netikslios.

Prapliupau juoktis ir paaiškinau savo kolegei apie žaidimą, į kurį mūsų šefas įsitraukė su manimi.

— Esu tikra, kad jis į naująsias kopijas net nepažvelgė. Jas jam dariau atskirai po vieną, tikrindama milimetro tikslumu. Nežinau, kiek valandų man tai atėmė, — ir viskas dėl jo golfo klubo taisyklių!

Fubuki švelniai ir pasipiktinusi užjautė mane:

— Jis jus kankina!

Nuraminau ją:

— Nesijaudinkite. Jis mane linksmina.

Sugrįžau prie kopijuoklio, kurį buvau pradėjusi labai gerai pažinti, ir patikėjau darbą automatikai: buvau įsitikinusi, kad ponas Saito paskelbs verdiktą, į mano darbą net nežvilgtelėjęs. Galvodama apie Fubuki jaudinamai nusišypsojau: „Ji tokia miela! Kokia laimė, kad ji čia!"

Iš tiesų, naujasis pono Saito nurodymas buvo kaip tik laiku: išvakarėse darydama kopijas vieną po kitos, aš

sugaišau daugiau nei septynias valandas. Tai man suteikė puikų alibi dėl valandų, kurias ketinau praleisti pono Tenši kabinete. Automatika mano darbą atliko per dešimtį minučių. Pasiėmiau šūsnį lapų ir nužingsniavau į pieno produktų skyrių.

Ponas Tenši patikėjo man belgų kooperatyvo koordinates:

— Norėčiau turėti išsamią, kiek įmanoma detalesnę ataskaitą apie šį naują nuriebintą sviestą. Jūs galėtumėte įsitaisyti pono Saitamos kabinete: jis išvykęs į tarnybinę komandiruotę.

Tenši reiškė „angelas": pamaniau, kad ponui Tenši jo vardas kuo puikiausiai tinka. Jis ne tik man suteikė šansą, bet dar daugiau — nedavė jokių nurodymų: vadinas, suteikė man visišką laisvę, o tai Japonijoje yra išskirtinis atvejis. Taip pat jis ėmėsi šios iniciatyvos niekieno neatsiklausęs, todėl didžiai rizikavo.

Tai aš puikiai supratau. Dėl to iš karto ponui Tenši pajutau beribį atsidavimą — atsidavimą, kurį savo šefui privalo jausti kiekvienas japonas ir kurio nesugebėjau pajusti pono Saito ir pono Omočio atžvilgiu. Ponas Tenši netikėtai tapo mano vadu, mano karvedžiu: buvau pasiruošusi kautis už jį iki galo lyg samurajus.

Tad puoliau į mūšį dėl nuriebinto sviesto. Dėl to, kad nesutampa laikas, nebuvo galima tuojau pat skambinti į Belgiją, todėl pirmiausia pradėjau nuo anketos apie japonų vartojimo centrus ir kitas sveikatos ministerijas, norėdama sužinoti, kaip kito gyventojų mitybos įpročiai vartojant sviestą ir kokios įtakos šie pokyčiai turėjo cholesterolio kiekiui tautos kraujyje. Piršosi išvada, kad japonai vis daugiau ir daugiau vartoja sviesto ir antsvoris

bei širdies ir kraujagyslių ligos nenustoja skverbtis į Tekančios Saulės šalies žemes.

Kai atėjo tinkama valanda, aš paskambinau į mažą belgų kooperatyvą. Kitame laido gale sodrus gimtasis akcentas kaip niekada sujaudino mane. Mano tėvynainis, pamalonintas skambučio iš Japonijos, parodė savo tobulą kompetenciją. Po dešimties minučių faksu gavau dvidešimt puslapių informacijos prancūzų kalba apie naująjį sviesto nuriebinimo metodą, kurio teises turėjo šis kooperatyvas.

Rengiau amžiaus ataskaitą. Ji prasidėjo rinkos analize: sviesto vartojimas japonų kraštuose, jo didėjimas nuo 1950-ųjų, kartu pasireiškiantis sveikatos sutrikimų didėjimas dėl svieste esančių riebalų absorbcijos. Toliau aš aprašiau senuosius sviesto nuriebinimo metodus, naująją belgų technologiją, ženklius jos pranašumus ir t. t. Kadangi tai turėjau aprašyti anglų kalba, parsinešiau darbą į namus: man reikėjo žodynėlio moksliniams terminams išversti. Nemiegojau visą naktį.

Rytojaus dieną į „Jumamoto" atėjau dviem valandom anksčiau, norėdama atspausdinti ataskaitą, paduoti ją ponui Tenši ir būti laiku savo darbo vietoje pono Saito skyriuje.

Pastarasis mane tuojau pat pasikvietė:

— Aš patikrinau kopijas, kurias palikote vakar vakare ant mano stalo. Jūs darote pažangą, bet tai dar nėra tobulybė. Pradėkite iš naujo.

Ir jis šveitė lapus į šiukšlių dėžę.

Aš nuleidau galvą ir paklusau, sunkiai sulaikydama juoką.

Ponas Tenši priėjo prie manęs, stovinčios šalia kopijuoklio. Jis pasveikino mane taip šiltai, kaip jam leido jo mandagumas ir pagarbus santūrumas:

— Jūsų ataskaita nuostabi, ir parašėte ją nepaprastai greitai. Ar norėtumėte, kad aš per susirinkimą praneščiau, kas yra jos autorius?

Tai buvo reto kilnumo žmogus: jis buvo pasiruošęs nusižengti profesiniams nuostatams, jeigu būčiau jo paprašiusi.

— Jokiu būdu, pone Tenši. Jums tai pakenktų, kaip ir man.

— Jūs teisi. Vis dėlto per artimiausią susirinkimą turėčiau įteigti ponams Saito ir Omočiui, kad būsite man naudinga. Ar manote, kad ponas Saito dėl to įsižeistų?

— Priešingai. Pažiūrėkite į šūsnis niekam nereikalingų kopijų, kurias jis man nurodė padaryti, norėdamas kiek įmanoma ilgesniam laikui atitolinti mane nuo savo kabineto: aišku, kad jis ieško progos manimi atsikratyti. Jis bus labai patenkintas, jei suteiksite jam tokią progą: jis nebegali manęs pakęsti.

— Vadinas, jūs neįsižeisite, jeigu aš pasisavinsiu jūsų ataskaitos autorystę?

Buvau nustebinta jo poelgio: jis kreipėsi su tokia pagarba į mane, menką žmogelį.

— Na, pone Tenši, man didelė garbė, kad norite jį priskirti sau.

Mes išsiskyrėme jausdami vienas kitam didelę pagarbą. Į ateitį žvelgiau kupina pasitikėjimo. Netrukus turėjo pasibaigti absurdiškos pono Saito patyčios — liepimas daryti kopijas ir draudimas kalbėti mano antrąja kalba.

Drama įsiplieskė po keleto dienų. Buvau iškviesta į pono Omočio kabinetą: ėjau tenai nė kiek nebūgštaudama, nežinodama, ko jis iš manęs nori.

Kai atsidūriau viceprezidento irštvoje, išvydau ant kėdės sėdintį poną Tenši. Jis pasisuko į mane veidu ir nusišypsojo: tai buvo pati žmoniškiausia šypsena, kokią tik man teko matyti. Joje buvo parašyta: „Mes tuojau patirsime siaubingą išbandymą, bet pergyvensim mes jį drauge".

Aš tikėjausi žinanti, kas yra išbarimas. Bet tai, ką išgyvenau, parodė, kad apie tai nežinau nieko. Ponas Tenši ir aš išgirdome beprotiškus riksmus. Dar vis savęs klausiu, kas buvo baisiau — turinys ar forma.

Turinys buvo neįtikėtinai užgaulus. Mano nelaimės draugas ir aš buvome išvadinti visokiausiais vardais: mes buvome išdavikai, menkystos, gyvatės, apgavikai ir — prakeiksmo viršūnė! — individualistai.

Forma paaiškino daugybę japonų istorijos aspektų: tam, kad šie bjaurūs riksmai nutiltų, buvau pasiruošusi pačiam blogiausiam: užgrobti Mandžiūriją, kankinti tūkstančius kinų, nusižudyti dėl Imperatoriaus, tėkšti savo lėktuvą į amerikiečių šarvuotlaivį, galbūt netgi dirbti dviejose „Jumamoto" bendrovėse.

Labiausiai nepakeliama buvo matyti dėl mano kaltės pažemintą mano geradarį. Ponas Tenši buvo protingas ir sąžiningas žmogus: jis didžiai rizikavo dėl manęs, puikiai tai suprasdamas. Jo poelgis neturėjo jokių asmeninių tikslų: jis veikė vedinas paprasčiausio altruizmo. O atsidėkojant už gerumą buvo sumaišytas su purvais.

Bandžiau imti pavyzdį iš jo: jis nuleisdavo galvą ir vis gūžčiojo pečiais. Jo veidas reiškė nuolankumą ir gėdą.

Aš jį mėgdžiojau. Bet atėjo momentas, kai storulis jam pasakė:

— Jūs niekada neturėjot kito tikslo, kaip tik sužlugdyti bendrovę!

Mano galvoje labai greitai ėmė suktis mintys: nebuvo galima leisti, kad šis įvykis sutrukdytų mano angelui sargui kilti aukštyn. Puoliau į šėlstančią viceprezidento riksmų upę:

— Ponas Tenši nenorėjo sužlugdyti bendrovės. Tai aš paprašiau jo patikėti man bylą. Aš esu vienintelė kaltininkė.

Aš tik spėjau pamatyti sumišusį mano nelaimės draugo žvilgsnį, nukreiptą į mane. Jo akyse perskaičiau: „Tylėkite, dėl Dievo meilės!" — deja, buvo per vėlu.

Ponas Omočis akimirką spoksojo iššiota burna, paskui prisiartino prie manęs ir sukliko man į veidą:

— Jūs drįstate teisintis!

— Ne, priešingai, aš visas kaltes prisiimu sau. Kaip tik mane, mane vienintelę, reikia bausti.

— Jūs drįstate teisinti šią gyvatę!

— Pono Tenši nėra jokio reikalo ginti. Jūsų kaltinimai jo atžvilgiu yra klaidingi.

Pamačiau, kaip mano geradaris užsimerkė, ir supratau, kad ką tik ištariau kažką nebepataisomo.

— Jūs drįstate teigti, kad mano žodžiai klaidingi? Jūs esate neįsivaizduojamai įžūli!

— Niekada nedrįsčiau ko nors panašaus teigti. Aš tik manau, kad ponas Tenši jums pasakė netiesą, norėdamas mane išteisinti.

Susiklostė tokia situacija, kad jau, regis, nebuvo ko bijoti, ir mano nelaimės draugas tarė žodį. Jo balse skambėjo viso pasaulio nusižeminimas:

— Maldauju jūsų, nepriekaištaukite jai, ji nežino, ką sako, ji vakarietė, ji jauna, ji be jokios patirties. Aš padariau nedovanotiną klaidą ir užsitraukiau milžinišką gėdą.

— Iš tiesų, jūs nevertas atleidimo! — suriko storulis.

— Kad ir kokia būtų didelė mano kaltė, vis dėlto privalau pabrėžti, kad Ameli-san ataskaita buvo puiki ir parašyta ji nepaprastai greitai.

— Apie tai nėra nė kalbos! Šį darbą reikėjo pavesti ponui Saitamai!

— Jis buvo išvykęs į komandiruotę.

— Reikėjo palaukti, kol sugrįš.

— Naujasis nuriebintas sviestas ypač pageidaujamas daugelio kitų. Per tą laiką, kol ponas Saitama būtų grįžęs iš kelionės ir parašęs ataskaitą, mes galėjome būti pralenkti.

— O gal jūs kartais abejojote pono Saitamos darbo kokybe?

— Visiškai ne. Bet ponas Saitama nekalba prancūziškai ir nepažįsta Belgijos. Jis būtų susidūręs su gerokai daugiau kliūčių nei Ameli-san.

— Nutilkit. Šis bjaurus pragmatizmas vertas vakariečio.

Pamaniau, kad, šiaip ar taip, tai pasakyti mano akivaizdoje pernelyg begėdiška.

— Atleiskite man už vakarietišką niekšiškumą. Mes galbūt padarėme klaidą. Bet iš savo piktadarystės galima gauti naudos...

Ponas Omočis prisiartino prie manęs siaubingomis akimis, kurios nutraukė mano sakinį:

— Aš jus įspėju — tai buvo pirmoji ir paskutinė jūsų ataskaita. Jūsų padėtis labai nepavydėtina. Išeikit! Daugiau nenoriu jūsų matyti!

Nelaukiau, kol jis užriks antrą kartą. Išėjusi į koridorių vis dar girdėjau mėsos kalno riksmus ir atgailaujančios aukos tylą. Paskui durys prasivėrė ir ponas Tenši mane pasivijo. Sutalžyti keiksmų, kuriuos turėjome iškęsti, mes drauge įėjom į virtuvę.

— Atleiskite, kad jus įvėliau į šią istoriją, — pasakė jis man pagaliau.

— Dėl Dievo meilės, pone Tenši, neatsiprašinėkite! Visą savo gyvenimą jums būsiu dėkinga. Jūs čia esate vienintelis, suteikęs man progą. Iš jūsų pusės — tai didinga ir drąsu. Šitai žinojau jau iš pat pradžių, tai dar geriau suprantu nuo tada, kai pamačiau tą, kuris jus užsipuolė. Jūs pervertinote juos: jūs neturėjote pasakyti, kad šią ataskaitą parašiau aš.

Jis apstulbęs pažiūrėjo į mane:

— Bet ne aš tai pasakiau. Ar prisimenate mūsų pokalbį: aš ketinau apie tai santūriai pakalbėti aukščiausiu lygiu su ponu Haneda: tai buvo mano vienintelis šansas kažko pasiekti. Tai pasakę ponui Omočiui, mes tegalėjome patirti katastrofą.

— Vadinas, viceprezidentui tai pasakė ponas Saito? Koks niekšas, koks mulkis: jis galėjo tiesiog atsikratyti manimi ir suteikti man laimės — bet ne, reikėjo...

— Nekalbėkit pernelyg blogai apie poną Saito. Jis geresnis, nei apie jį manote. Ir ne jis mus įskundė. Mačiau raštelį ant pono Omočio stalo, mačiau, kas jį parašė.

— Ponas Saitama?

— Ne. Tikrai norite, kad jums pasakyčiau?

— Taip, noriu!

Jis atsiduso:

— Po rašteliu pasirašiusi panelė Mori.

Pasijutau lyg gavusi vėzdu per galvą.

— Fubuki? Tai neįmanoma.

Mano nelaimės draugas tylėjo.

— Aš tuo netikiu! — pasakiau. — Tai, aišku, bailys Saito jai įsakė parašyti raštelį — jis net neišdrįso pats įskųsti, o savo skundus perduoda per įgaliotą asmenį!

— Dėl pono Saito jūs klystate: jis niūrus, kompleksuotas, šiek tiek bukagalvis, bet nepiktas. Jis tikrai nebūtų mūsų atidavęs viceprezidento rūstybei.

— Bet Fubuki negalėtų to padaryti!

Ponas Tenši tik iš naujo atsiduso.

— Kodėl ji tai būtų dariusi? — klausinėjau. — Ji jūsų nekenčia?

— O ne! Ji tai padarė prieš mane nieko neturėdama. Galų gale, ši istorija jums pakenkė labiau nei man. Aš pats nieko nepraradau. O jūs ilgam, labai ilgam praradote šansus kopti aukštyn.

— Galop aš nieko nesuprantu! Ji man visada buvo draugiška.

— Taip. Tol, kol jūsų užduotys apsiribojo kalendorių nustatymu bei golfo klubo taisyklių kopijavimu.

— Tačiau nė negalima įsivaizduoti, kad aš užimčiau jos vietą!

— Tai tiesa. Dėl to ji niekada nesibaimino.

— Tuomet kodėl ji mane įskundė? Kuo ją suerzino tai, kad aš padirbėjau jums?

— Panelė Mori kentėjo daugybę metų, kad užimtų šiandieninį postą. Be abejonės, jai pasirodė nepakenčiama, kad jūs taip iškilote „Jumamoto" bendrovėje prabuvusi vos dešimt savaičių.

— Negaliu tuo patikėti. Tai būtų taip niekinga iš jos pusės.

— Aš noriu jums pasakyti tik tai, kad ji pirmaisiais metais čia daug kentėjo.

— Ir staiga ji nori, kad aš patirčiau tą patį! Tai pernelyg žema. Man reikia su ja pasikalbėti.

— Jūs iš tiesų taip manote?

— Žinoma. Kaip galima viską sutvarkyti, jei apie tai nepasikalbi?

— Jūs ką tik pasikalbėjote su ponu Omočiu, kai jis mus taškė purvais. Ar jums susidarė įspūdis, kad reikalai susitvarkė?

— Aišku tai, kad jei nepasikalbi, nėra jokio šanso išspręsti problemą.

— Dar aiškiau, mano manymu, tai, kad jei apie tai kalbi, atsiranda didelių pavojų padėtį apsunkinti.

— Nurimkite, jūsų į šią istoriją neįpainiosiu. Bet man reikia pasikalbėti su Fubuki. Priešingu atveju ant jos griešiu dantis.

Panelė Mori mano pasiūlymą priėmė mandagiai ir nustebusi. Ji nusekė paskui mane. Susirinkimų salė buvo tuščia. Mes ten ir prisėdome.

Aš prabilau švelniu ir ramiu balsu:

— Maniau, kad esame draugės. Aš nesuprantu.

— Ko nesuprantate?

— Ar jūs galite paneigti, kad mane įskundėte?

— Aš neturiu ko neigti. Aš laikiausi reglamento.

— Reglamentas jums svarbesnis nei draugystė?

— „Draugystė" skamba pernelyg išdidžiai. Aš verčiau pasakyčiau „geri santykiai tarp kolegų".

Ji ištarė šiuos baisius žodžius su naiviu ir meiliu ramumu.

— Suprantu. Ar jūs manote, kad mūsų santykiai išliks geri po tokio jūsų poelgio?

— Jeigu atsiprašysite, nejausiu jokios pagiežos.

— O jums netrūksta humoro, Fubuki.

— Labai keista. Jūs elgiatės, tarsi būtumėte įžeista, nors padarėte rimtą nusižengimą.

Buvau neatsargi, ir man išsprūdo veiksminga replika:

— Įdomu. Aš maniau, kad japonai skiriasi nuo kinų.

Ji pažiūrėjo į mane nesuprasdama. Aš vėl prabilau:

— Taip. Įskundinėjimas tapo kinų dorybe dar prieš įsigalint komunizmui. Dar ir dabar, pavyzdžiui, Singapūro kinai skatina vaikus įskundinėti savo mažuosius draugus. Aš maniau, kad japonai išlaikė garbės jausmą.

Be abejonės, aš ją įžeidžiau, ir tai buvo mano klaida.

Ji nusišypsojo:

— Nejau jūs galvojate, kad turite teisę man skaityti paskaitą apie moralę?

— Kaip manote, Fubuki, kodėl paprašiau jūsų pasikalbėti su manim?

— Iš nesusivokimo.

— Jūs negalite įsivaizduoti, kad tai būtų daroma iš troškimo susitaikyti?

— Galbūt. Atsiprašykite, ir mes būsime susitaikiusios.

Aš atsidusau:

— Jūs esate nuovoki ir jautri. Kodėl apsimetate, kad nesuprantate?

— Nebūkite pretenzinga. Jus labai lengva suprasti.

— Juo labiau. Taigi jūs suprantate mano pasipiktinimą.

— Aš jį suprantu ir smerkiu. Tai aš turėjau priežasčių būti papiktinta jūsų poelgio. Jūs siekėte būti paaukštinta, o tam neturėjote jokios teisės.

— Tarkim, taip — aš neturėjau tam teisės. Bet kodėl gi tai jums užkliuvo? Mano sėkmė niekuo negalėjo jums pakenkti.

— Man dvidešimt devyneri metai, jums dvidešimt dveji. Aš užimu savo postą nuo praeitų metų. Norėdama jį turėti dėl jo koviausi daugybę metų. O jūs įsivaizduojate, kad galite įgauti tokį statusą per keletą savaičių?

— Tai štai kaip! Jūs norite, kad aš kentėčiau. Jūs nepakenčiate kitų sėkmės. Tai vaikiška!

Ji niekinamai nusijuokė:

— O apsunkinti savo padėtį, ką jūs ir darot, jūsų galva, yra brandos požymis? Aš esu jūsų viršininkė. Manote, kad turite teisę šitaip šiurkščiai su manim kalbėti?

— Jūs esate mano viršininkė, taip. Žinau, neturiu jokios teisės. Tačiau norėjau, kad jūs žinotumėte, kaip esu apvilta. O aš jus taip gerbiau.

Ji elegantiškai nusijuokė:

— O aš nesu apvilta, nes jūsų negerbiau.

Rytojaus rytą, kai atėjau į „Jumamoto" bendrovę, panelė Mori man pranešė apie naują paskyrimą:

— Jūs nekeisite darbo vietos, nes dirbsite čia pat, buhalterijos srityje.

Mane suėmė juokas:

— Aš — buhalterė? Kodėl ne cirko akrobatė?

— „Buhalterė" skambėtų pernelyg išdidžiai. Netikiu, kad jūs sugebėsite būti buhaltere, — pasakė ji graudulingai šypsodamasi.

Ji man parodė didelį stalčių, kuriame buvo sudėtos paskutinių savaičių sąskaitos. Paskui nurodė spintą, kur

buvo sukištos milžiniškos registracijos knygos, o ant kiekvienos iš jų buvo užrašytas vieno iš vienuolikos „Jumamoto" bendrovės skyrių pavadinimas.

— Jūsų darbas bus toks, kad paprastesnio ir būti negali, taigi jums visiškai įveikiamas, — paaiškino ji man pedagogišku tonu. — Iš pradžių turėsite sudėlioti sąskaitas iš eilės pagal datą. Paskui nustatysite, kuriam skyriui kiekviena iš jų priklauso. Pavyzdžiui, imkime štai šitą: vienuolika tūkstančių už suomišką sūrį — žiūrėkite, kaip smagu, tai priklauso pieno produktų skyriui. Jūs imate sąskaitų knygą, pažymėtą DP, ir kiekvienoje skiltyje įrašote datą, bendrovės pavadinimą ir sumą. Kai sąskaitos bus pažymėtos ir suklasifikuotos, jas padėkite štai čia į stalčių.

Reikėjo pripažinti, kad tai nesunku. Aš nustebau:

— Tai nėra įvesta į kompiuterį?

— Taip. Mėnesio pabaigoje ponas Unadžis visus sąskaitų duomenis įves į kompiuterį. Taigi jam tereiks nukopijuoti jūsų darbą: tai užims labai nedaug laiko.

Pirmosiomis dienomis dažnai suabejodavau, kurią sąskaitų knygą pasirinkti. Užduodavau klausimus Fubuki, o ši man atsakydavo su erzinančiu mandagumu:

— Reming ltd, kas tai yra?

— Negeležingieji metalai. MM skyrius.

— Gunzer GMBH, kas tai?

— Cheminiai gaminiai. CP skyrius.

Labai greitai atmintinai išmokau visas bendroves ir skyrius, su kuriais jos susijusios. Užduotis man rodėsi vis lengvesnė. Ji buvo baisiai nuobodi, bet tai manęs neliūdino, nes leido mano sielai užsiimti kuo nors kitu. Taigi, žymėdama sąskaitas, dažnai kilstelėdavau galvą,

norėdama pasvajoti ir pasigėrėti tokiu gražiu manosios įskundėjos veidu.

Bėgo savaitės, ir aš dariausi vis ramesnė. Vadinau tai sąskaitų rimtimi. Nebuvo jokio didesnio skirtumo tarp vienuolio perrašinėtojo amato viduramžiais ir manojo: ištisas dienas leidau perrašinėdama raides ir skaičius. Per visą savo gyvenimą mano smegenys nebuvo tiek mažai sužadintos, ir aš pasinėriau į nepaprastą ramybę. Tai buvo sąskaitų knygų dzenas. Save užklupdavau galvojant, kad jei keturiasdešimt savo gyvavimo metų turėčiau paskirti šiam maloniam bukėjimui, nė kiek neprieštaraučiau.

Taip sakant, aš buvau per kvaila, kad studijuočiau aukštąjį mokslą. Vis dėlto mano smegenys, apsieidamos be menkiausio intelekto, sužydo kvailų pasikartojimų dirvoje. Buvau pasmerkta kontempliatyviai veiklai, ir dabar tai žinojau. Rašyti skaičius stebint gražuolę buvo palaima.

Fubuki buvo teisi: aš klydau pasirinkusi kelią kartu su ponu Tenši. Mano parašyta ataskaita apie sviestą tai patvirtino. Aš neturėjau užkariautojo dvasios ir buvau priskirtina karvėms, kurios ganosi sąskaitų pievose laukdamos dangiškosios malonės. Kaip buvo gera gyventi be išdidumo ir intelekto. Aš pasinėriau į miegą.

Mėnesio pabaigoje ponas Unadžis atėjo įvesti mano darbo į kompiuterį. Jam pakako dviejų dienų, kad nukopijuotų skaičių ir raidžių skiltis. Jaučiausi juokingai išdidi tapusi svarbia grandimi.

Atsitiktinumui ar likimui buvo paranku, kad sąskaitų knygą CP jis pasiliktų pabaigai. Kaip ir įvesdamas pir-

mąsias dešimt sąskaitų knygų, jis pradėjo visiškai ramiai barškinti savo klaviatūrą. Po kelių minučių aš išgirdau, kaip jis sušuko.

— Aš tuo netikiu! Netikiu!

Jis vartė lapus su vis didėjančiu įniršiu. Paskui prapliupo pamišėliškai nervingu juoku, o šis pamažu peraugo į trūkčiojančių riksmų virtinę. Keturiasdešimt milžiniško biuro darbuotojų apstulbę sužiuro į jį.

Pasijutau blogai.

Fubuki pakilo ir nubėgo prie jo. Jis parodė jai daugybę sąskaitų knygos eilučių stūgaudamas iš juoko. Ji pasisuko į mane. Ji neužsikrėtė nesveiku savo kolegos juoko priepuoliu, bet išbalusi pasikvietė mane.

— Kas tai? — paklausė sausai, rodydama man vieną iš nusikaltėliškų eilučių.

Aš perskaičiau:

— Na, tai yra GMBH sąskaita, datuojama...

— GMBH? GMBH! — užsiplieskė ji.

Keturiasdešimt buhalterijos skyriaus darbuotojų pratrūko juoktis. Aš nesupratau.

— Ar galite man paaiškinti, kas yra GMBH? — sukryžiavusi rankas paklausė mano viršininkė.

— Tai vokiečių chemijos bendrovė, su kuria mes labai dažnai bendradarbiaujame.

Juoko staugsmai tapo dvigubai garsesni.

— Ar jūs nepastebėjote, kad prieš GMBH pateikiama vienas ar keletas pavadinimų? — neatstojo Fubuki.

— Taip. Įsivaizduoju, kad tai skirtingų filialų pavadinimas. Aš nusprendžiau sąskaitų knygos neužgrūsti šiomis smulkmenomis.

Net ponas Saito, visada niūrus, davė valią savo didėjančiam juoko protrūkiui. O Fubuki vis dar nesijuokė. Jos

veidas reiškė labiausiai pasibaisėtiną iš visų galimų pykčių. Jeigu ji būtų galėjusi man skelti antausį, tai ir būtų padariusi. Ji metė man aštriu tarsi kardas balsu:

— Idiote! Įsikalkite į galvą, kad GMBH yra angliškos ltd ir prancūziškos S. A. santrumpų vokiškas atitikmuo. Bendrovės, kurias kuo puikiausiai sukišote po vienu pavadinimu GMBH, viena su kita neturi nieko bendro! Tai būtų tas pats, jeigu jūs būtumėte parašiusi ltd, norėdama nurodyti visas amerikiečių, anglų ir australų bendroves, su kuriomis mes dirbame! Kiek laiko mums prireiks jūsų klaidoms ištaisyti?

Aš pasirinkau patį kvailiausią, koks tik įmanomas, savigynos būdą:

— Kaip šovė į galvą tiems vokiečiams pasirinkti tokią ilgą santrauką vietoj S. A.!

— Na taip! Galbūt vokiečiai irgi kalti, kad esate kvaila?

— Nurimkite, Fubuki, aš negalėjau to žinoti...

— Negalėjote? Jūsų šalis ribojasi su Vokietija, o jūs negalėjote žinoti to, ką žinome mes, gyvenantys kitame planetos gale?

Ketinau pasakyti kai ką siaubingo, bet, ačiū Dievui, pasilaikiau sau: „Galbūt Belgija ribojasi su Vokietija, bet Japonija Antrajame pasauliniame kare su Vokietija turėjo kur kas daugiau bendro nei sieną".

Nugalėta nuleidau galvą, ir tiek.

— Nestovėkite čia lyg įkalta! Eikite ieškoti mėnesio sąskaitų, kurias jūsų šviesybė sudėjo į cheminių gaminių skyrių!

Kai atidariau stalčių, man beveik norėjosi juoktis, pamačius, kad po mano tvarkymo cheminių gaminių skyrius įgavo milžinišką dydį.

Ponas Unadžis, panelė Mori ir aš ėmėmės darbo. Mums prireikė trijų dienų, kad vienuolikoje sąskaitų knygų įvestume tvarką. Aš ir taip jau buvau praradusi gerą vardą, o atsitiko kai kas dar baisiau.

Pirmasis to ženklas buvo, kai ėmė drebėti platūs šauniojo Unadžio pečiai: tai reiškė, kad jis pradėjo juoktis. Virpėjimas pasiekė jo krūtinę, paskui gerklę. Juokas galop pratrūko, ir mano oda pašiurpo.

Fubuki, jau pablyškusi iš pykčio, paklausė:

— Ką ji *vėl* pridirbo?

Ponas Unadžis parodė jai sąskaitą ir sąskaitų knygą.

Ji užsidengė veidą delnais. Nuo minties, kas dabar manęs laukia, man norėjosi vemti.

Paskui jie pasklaidė lapus ir pažymėjo daugelį sąskaitų. Pabaigoje Fubuki pačiupo man už rankos: netardama nė žodžio, ji parodė sumas, kurios buvo perrašytos nepriekaištinga mano rašysena.

— Kai tik iš eilės eina keturi nuliai, jūs nesugebate jų tinkamai perrašyti! Kiekvieną kartą pridedate arba atimate bent po vieną nulį!

— Žiūrėk tu man, iš tiesų.

— Ar suprantate? Kiek savaičių mums dabar prireiks, kad susektume jūsų klaidas ir jas ištaisytume?

— Tai nėra lengva, visi šie nuliai, einantys vienas paskui kitą...

— Nutilkite!

Tempdama už rankos, ji išsivedė mane iš kambario. Mes įėjome į tuščią kabinetą, ir ji uždarė duris.

— Ar jums ne gėda?

— Aš apgailestauju, — pasakiau verkšlendama.

— Ne, jūs apsimetate! Manote, kad aš kvaila? Jūs pridarėte negirdėtų klaidų, norėdama man atkeršyti!

— Patikėkit, ne!

— Puikiai žinau. Jūs tiek ant manęs pykstate, kad buvote įskųsta viceprezidentui dėl darbo pieno produktų skyriuje, jog nutarėte iš manęs viešai pasijuokti.

— Tai aš apsijuokiau, ne jūs.

— Esu jūsų tiesioginė viršininkė, ir visi žino, kad aš jums daviau šį darbą. Vadinasi, aš ir esu atsakinga už jūsų veiksmus. Ir jūs tai puikiai žinote. Jūs elgiatės lygiai taip pat kaip ir kiti vakariečiai: savo tuštybę iškeliate aukščiau už bendrovės interesus. Norėdama atkeršyti už mano poelgį, jūs nė nesuabejojusi nutarėte sužlugdyti „Jumamoto" buhalterijos darbą, gerai žinodama, kad jūsų kaltės kris ant manęs!

— Aš nieko nežinojau ir nedariau klaidų tyčia!

— Nejaugi? Suprantu, kad esate ne itin protinga. Tačiau niekas negalėtų būti toks kvailas, kad darytų tokias klaidas!

— Galėtų. Aš.

— Liaukitės! Žinau, kad meluojate.

— Fubuki, aš jums duodu garbės žodį, kad nedariau klaidų tyčia.

— Garbė! Ką jūs išmanote apie garbę?

Ji paniekinamai nusijuokė.

— Įsivaizduokite, garbė egzistuoja ir Vakaruose.

— Ak! Ir jums atrodo garbinga begėdiškai tvirtinti, kad esate paskutinė kvailelė?

— Nemanau, kad esu jau tokia kvaila.

— Laikas žinoti — jūs esate arba išdavikė, arba bukagalvė: trečio varianto nėra.

— Yra — tai aš. Yra normalių žmonių, kurie nesugeba perrašyti skaičių skilčių.

— Japonijoje tokios rūšies žmonių nėra.

— Kas gi ketina užginčyti japonų pranašumą? — pasakiau nutaisiusi atgailaujamą veidą.

— Jeigu jūs priklausote proto atsilikėlių kategorijai, reikėjo apie tai man ir pasakyti, o ne leisti jums patikėti šią užduotį.

— Aš nežinojau, kad priklausau šiai kategorijai. Niekada gyvenime nesu perrašinėjusi skaičių skilčių.

— Ir vis dėlto jūsų atsilikėliškumas intriguoja. Juk nereikia jokio proto, kad perrašinėtum sumas.

— Iš tikrųjų. Manau, kad tai mano tipo žmonių problema. Jeigu mūsų protas nėra pakurstytas, smegenys užmiega. Štai iš kur mano klaidos.

Staiga Fubuki veidas neteko kovingos išraiškos ir persiėmė smagia nuostaba:

— Jūsų protui reikia kurstymo? Koks nepaprastas dalykas!

— Paprasčiau ir būti negali.

— Gerai. Aš pagalvosiu apie darbą, kuris pakurstytų protą, — pakartojo mano viršininkė, akivaizdžiai mėgaudamasi tokia kalbėjimo maniera.

— Ar kol kas galiu eiti padėti ponui Unadžiui taisyti savo klaidų?

— Jokiu būdu ne! Jūs ir taip jau pridarėte pakankamai žalos!

Nežinau, kiek laiko prireikė mano nelaimingajam kolegai, kad sugrąžintų tvarką sąskaitų knygose, sujauktose mano pastangomis, tačiau panelei Mori prireikė dviejų dienų, kad surastų darbą, kuris jai pasirodė man tinkamas.

Ant stalo manęs laukė milžiniškas segtuvas.

— Patikrinkite komandiruočių išlaidų sumas, — pasakė ji man.

— Ir vėl buhalterija? Juk aš jus įspėjau dėl savo ribotumo.

— Tai neturi nieko bendro. Šis darbas pakurstys jūsų protą, — patikslino ji, pašaipiai nusišypsodama.

Ji atidarė portfelį.

— Štai, pavyzdžiui, byla, kurią ponas Širanajus sudarė norėdamas atgauti pinigus, išleistus per komandiruotę į Diuseldorfą. Jūs turite viską perskaičiuoti iki mažiausių sumų ir patikrinti, ar gaunate tą patį rezultatą kaip ir jis, jenos tikslumu. Skaičiai sąskaitose nurodyti markėmis, tad jūs turite apskaičiuoti pagal markės kursą, atsižvelgdama į datas ant čekių. Nepamirškite, kad kursas keičiasi kiekvieną dieną.

Taip prasidėjo vienas baisiausių mano gyvenimo košmarų. Nuo tos akimirkos, kai man buvo paskirta naujoji užduotis, laiko pojūtis iš mano gyvenimo išnyko, užleisdamas vietą amžinajai kančiai. Nė vieno vienintelio karto man nepavyko pasiekti rezultato, jei ne to paties, bent jau panašaus į tą, kurį aš turėjau patikrinti. Pavyzdžiui, jeigu tarnautojas buvo apskaičiavęs, kad „Jumamoto" bendrovė jam skolinga 93 327 jenas, gaudavau 15 211 jeną arba 172 045 jenas.

Greitai paaiškėjo, kad klaidos yra mano savastis.

Pirmosios dienos pabaigoje pasakiau Fubuki:

— Nemanau, kad galiu atlikti šią misiją.

— O juk tai darbas, kuris kursto smegenis, — atkirto ji negailestingai.

— Man neišeina, — pridūriau verkšlendama.

— Jūs apsiprasite.

Aš neapsipratau. Paaiškėjo, kad, nepaisant įnirtingų pastangų, visiškai nesugebu atlikti šių operacijų.

Mano viršininkė pripuolė prie segtuvo, norėdama man įrodyti, kaip tai lengva. Ji pačiupo bylą ir pritrenkiančiu greičiu ėmėsi tarškinti savo skaičiavimo mašinėlę, net nežiūrėdama į mygtukus. Nepraėjus nė keturioms minutėms ji pareiškė:

— Aš gavau tą pačią sumą kaip ir Saitama, jenos tikslumu.

Ir padėjo ant ataskaitos savo antspaudą.

Paklususi šiam naujam likimo neteisingumui, vėl ėmiausi darbo. Tačiau man nepakakdavo dvylikos valandų susidoroti su tuo, ką Fubuki žaisdama atlikdavo per tris su puse minutės.

Nežinau, kiek dienų prabėgo, kai ji pastebėjo, kad aš dar nesu sutvarkiusi nė vienos bylos.

— Dar nė vienos! — sušuko ji.

— Tikrai taip, — pasakiau laukdama bausmės.

Mano nelaimei, ji tik parodė į kalendorių:

— Nepamirškite, kad dokumentai turi būti sutvarkyti iki mėnesio pabaigos.

Verčiau jau ji būtų aprėkusi mane.

Praėjo dar keletas dienų. Jaučiausi lyg pragare: be atvangos mano veidą talžė skaičiai su kableliais ir dešimtosiomis dalimis. Mano smegenyse jie pavirto tiršta magma, ir aš nebegalėjau jų atskirti vienų nuo kitų. Akių gydytojas patvirtino, kad regėjimas čia niekuo dėtas.

Skaičiai, kuriais visada žavėjausi dėl jų pitagoriškos ramybės ir grožio, tapo man priešais. Skaičiavimo mašinėlė taip pat linkėjo man blogo. Apie sutrikusį mano

psichomotorinį aparatą liudijo dar štai kas: kai pamaigydavau klaviatūrą daugiau nei penkias minutes, mano ranka staiga taip suglebdavo, tarsi būčiau ją panardinusi į tirštą ir lipnią bulvių košę. Keturi mano pirštai nepataisomai sustingdavo. Vienintelis smilius vis dar bandydavo plūduriuoti paviršiuje, norėdamas pasiekti mygtukus, bet tai darė nesuvokiamai lėtai ir nemikliai, lyg čiupinėdamas nematomas bulves.

O kadangi šį reiškinį stiprino retas nemokėjimas elgtis su skaičiais, ties skaičiavimo mašinėle palinkęs mano veidas galėjo sugluminti bet ką. Žiūrėdavau į kiekvieną naują skaičių su tokia nuostaba, kokią patyrė Robinzonas, sutikęs nepažįstamos salos čiabuvį; paskui mano sugrubusi ranka bandydavo jį atrinkti klaviatūroje. Dėl to mano galva be perstojo lakstė pirmyn atgal nuo popieriaus prie ekrano, norėdama įsitikinti, kad pakelėje nepametė kablelio ar nulio — keisčiausia buvo tai, kad šie kruopštūs patikrinimai nesukliudė atsirasti gigantiškoms klaidoms.

Vieną dieną, kai apgailėtinai tauškinau mašinėle, pakėliau akis ir išvydau savo viršininkę — ji su pasibaisėjimu stebėjo mane.

— Kas čia per problemos? — paklausė ji manęs.

Kad ją nuraminčiau, papasakojau apie bulvių košės sindromą, kuris paralyžiavo mano ranką. Tikėjausi, kad ši istorija grąžins jos palankumą man.

Vienintelis mano išpažinties rezultatas buvo išvada, kurią perskaičiau išdidžiame Fubuki žvilgsnyje: „Dabar aš supratau — tai tikra proto atsilikėlė. Viskas tuo paaiškinama“.

Artinosi mėnesio pabaiga, o segtuvas vis dar buvo toks pat storas.

— Ar esate tikra, kad nedarote to tyčia?

— Visiškai.

— Ar jūsų šalyje yra daug... žmonių kaip jūs?

Aš buvau pirmoji belgė, kurią ji sutiko. Staigus tautinės savigarbos pliūpsnis mane paakino pasakyti tiesą:

— Nė vienas belgas nėra panašus į mane.

— Tai mane ramina.

Aš prapliupau juoktis.

— Jums tai juokinga?

— Ar jums niekada nebuvo sakyta, Fubuki, kad yra žema šiurkščiai elgtis su proto atsilikėliais?

— Taip. Tačiau niekas manęs neįspėjo, kad man teks vadovauti vienam iš jų.

Nusijuokiau dar skaniau.

— Niekaip nesuprantu, kas jums taip juokinga.

— Šis linksmumas — psichomotorinės ligos rezultatas.

— Verčiau susikaupkite prie savo darbo.

28 dieną pranešiau jai apie savo apsisprendimą vakare nebeiti į namus:

— Jums leidus, aš liksiu naktį čia, savo darbo vietoje.

— Jūsų smegenys geriau veikia tamsoje?

— Tikėkimės. Galbūt šis priverstinis režimas pagaliau padarys jas darbingesnes.

Leidimą dirbti gavau be jokio vargo. Neretai tarnautojai pasilikdavo kabinete visai nakčiai, kai artėdavo atsiskaitymo terminas.

— Tikitės, kad vienos nakties pakaks?

— Žinoma, ne. Aš numačiusi negrįžti namo anksčiau nei 31-ąją.

Parodžiau jai kuprinę:

— Atsinešiau tai, ko man reikia.

Kai viena pasilikau tarp „Jumamoto" bendrovės sienų, mane apėmė lengvas svaigulys. Bet kai supratau, kad mano smegenys naktį neveikia geriau, jis labai greitai pradingo. Aš dirbau be atvangos, bet šis atkaklumas nedavė jokių rezultatų.

Ketvirtą valandą ryto nuėjau greitai nusiprausti ir persirengti. Išgėriau labai stiprios arbatos ir vėl atsisėdau į savo darbo vietą.

Pirmieji tarnautojai atėjo septintą valandą. Fubuki atėjo valanda vėliau. Ji žvilgtelėjo į patikrintų išlaidų užrašų skyrių ir pamatė, kad jis tebėra tuščias. Ji pakratė galvą.

Viena bemiegė naktis pakeitė kitą. Padėtis liko nepasikeitusi. Mano smegeninėje viskas buvo tiek pat sumišę. Vis dėlto toli gražu nepasidaviau nevilčiai. Pajutau nesuvokiamą optimizmą, teikiantį man drąsos. Taigi, neatsitraukdama nuo skaičiavimų, užmezgiau su savo viršininke nuo darbo atsietą pokalbį:

— Jūsų vardas reiškia sniegą. Manojo vardo japoniškas variantas reiškia lietų. Tai man atrodo reikšminga. Tarp manęs ir jūsų tas pats skirtumas kaip tarp sniego ir lietaus. Ir vis dėlto esame sudarytos iš tos pačios medžiagos.

— Jūs iš tiesų manote, kad mane ir jus sieja kažkas bendra?

Aš ėmiau juoktis. Tiesą sakant, dėl miego trūkumo juokdavausi be priežasties. Dažnai mane užklupdavo

nuovargis ir neviltis, bet tai ilgai netrukdavo, ir aš vėl pasiduodavau juoko priepuoliams.

Mano danaidžių statinė pilnėjo skaičių, varvančių iš mano pradurtų smegenų. Aš buvau buhalterijos Sizifas ir kaip mitologinis herojus niekada neprarasdavau vilties, iš naujo, šimtąjį, tūkstantąjį kartą, imdavausi neįveikiamos užduoties. Reikia paminėti štai tokį stebuklą: aš klydau tūkstantį kartų, ir tai man būtų priminę tą pačią besikartojančią melodiją, jei mano klaidos kiekvieną kartą nebūtų buvusios skirtingos. Po kiekvieno skaičiavimo gaudavau tūkstantį skirtingų rezultatų. Aš buvau genijus.

Neretai tarp dviejų skaičiavimų pakeldavau galvą, norėdama pasigrožėti ta, kuri man paskyrė šią katorgą. Jos grožis mane stulbino. Vienintelis dalykas, keliantis apgailestavimą, buvo šukuosena: jos pusilgiai sulaižyti plaukai buvo suguldyti į kietą nepajudinamą bangą, kuri reiškė: „Aš esu dalykiška moteris". Tada atsiduodavau vienam maloniam užsiėmimui: mintyse ją suveldavau. Šiems iš juodumo blizgantiems plaukams suteikdavau laisvę. Mano nematomi pirštai jiems dovanodavo žavingą nerūpestingumą. Kartais įsisiautėdavau – taip sutaršydavau plaukus, tarsi jie būtų pergyvenę beprotišką meilės naktį. Dėl šio laukiniškumo ji tapdavo didinga.

Kartą Fubuki užklupo mane įsivaizduojant, kad esu jos kirpėja:

– Kodėl jūs taip žiūrite į mane?

– Mąsčiau apie tai, kad japonų kalboje „plaukai" ir „dievas" skamba vienodai.

– „Popierius" taip pat, nepamirškite. Grįžkite prie savo popierių.

Valanda po valandos mano protas vis labiau temo. Vis mažiau supratau, ką galiu sakyti ir ko ne. Man beieškant 1990 metų vasario 20 dienos švedų kronos kurso, pati burna ėmė kalbėti:

— Kuo jūs norėjote tapti, kai buvote maža?

— Šaudymo iš lanko čempione.

— Tai jums būtų labai tikę!

Kadangi ji manęs nepaklausė to paties, prakalbau pati:

— O aš, kai buvau maža, norėjau tapti Dievu. Krikščionių Dievu, iš didžiosios „D". Būdama penkerių metų supratau, kad mano troškimas neįgyvendinamas. Tada atmiešiau savo vyno taurę trupučiu vandens ir nusprendžiau tapti Kristumi. Įsivaizdavau savo mirtį ant kryžiaus visos žmonijos akivaizdoje. Septynerių suvokiau, kad ir tai man neatsitiks. Aš apsisprendžiau kukliau — tapti kankine. Šis pasirinkimas lydėjo mane daugybę metų. Šitai taip pat neįvyko.

— O paskui?

— Pati žinote: aš tapau „Jumamoto" buhaltere. Ir manau, kad žemiau kristi negalėčiau.

— Jūs taip manote? — paklausė ji, keistai šypsodamasi.

Atėjo naktis iš 30-osios į 31-ąją. Fubuki išėjo paskutinė. Klausiau savęs, kodėl ji manęs neatleido iš darbo — ar nebuvo aišku, kad aš niekada neįvykdysiu net šimtosios savo darbo dalies?

Vėl likau viena. Tai buvo trečioji mano nemigos naktis milžiniškose patalpose. Tauškinau skaičiavimo mašinėlės mygtukus ir žymėjausi vis nepadoresnius rezultatus.

Tada man atsitiko kažkas neįtikėtino: mano siela paliko kūną.

Staiga nebebuvau prikaustyta prie žemės. Aš pakilau. Pasijutau laisva. Niekada nebuvau tiek laisva. Nužingsniavau iki lango. Apšviestas miestas apačioje buvo labai toli nuo manęs. Aš valdžiau pasaulį. Aš buvau Dievas. Išmečiau pro langą kūną, kad su juo atsiteisčiau.

Užgesinau neonines lempas. Tolimų miesto šviesų pakako, kad aiškiai matyčiau. Nuėjau į virtuvę, įsipyliau stiklinę kokakolos ir vienu mauku išgėriau. Grįžusi į buhalterijos skyrių, atsirišau savo batelius ir jais atsikračiau. Užšokau ant stalo ir džiaugsmingai šūkaudama ėmiau šokinėti nuo vieno stalo ant kito.

Buvau tokia lengva, kad drabužiai mane slėgė. Juos vieną po kito nusirengiau ir išmėčiau aplink save. Kai buvau nuoga, atsistojau žemyn galva — tai padariau aš, niekada gyvenime to nesugebėjusi atlikti. Ant rankų perbėgau gretimus kabinetus. Paskui, tobulai atlikusi kūliavirstį, pašokau ir atsisėdau savo viršininkės vietoje.

Fubuki, aš esu Dievas. Net jei tu manim netiki, vis vien aš esu Dievas. Tu vadovauji, ir tai nieko didingo. O aš viešpatauju. Valdžia manęs nedomina. Viešpatauti — tai taip nuostabu. Tu nieko nenutuoki apie mano šlovę. Šlovė yra nuostabi. Mano garbei trimituoja angelai. Niekada nebuvau tokia šlovinga kaip šią naktį, ir viskas tavo dėka. O, kad žinotum, jog dirbi dėl mano šlovės!

Poncijus Pilotas taip pat nežinojo, kad veikia Kristaus triumfo vardan. Buvo alyvmedžių Kristus, o aš esu kompiuterių Kristus. Mane supančioje tamsoje iškyla ištekinis kompiuterių miškas.

Aš žiūriu į tavo kompiuterį, Fubuki. Jis didelis ir nuostabus. Tamsoje jis panašus į Velykų salos statulą. Vidurnaktis praėjo, vadinas, šiandien penktadienis, mano šventasis penktadienis, prancūziškai — Veneros diena, japoniškai — aukso diena, ir man sunku suprasti, kokį sąryšį aš galėčiau rasti tarp judėjiškos-krikščioniškos kančios, romėniško gašlumo ir negendančio metalo japoniško garbinimo.

Kai tik palikau pasaulietinį pasaulį, norėdama įžengti į religingųjų luomą, laikas neteko bet kokios apibrėžties ir pavirto skaičiavimo mašinėle, kuria rinkau klaidingus skaičius. Manau, kad tai Velykos. Iš savojo Babelio bokšto aukštybių žiūriu į Ueno parką ir matau apsnigtus medžius — pražydusias vyšnias — taip, tai greičiausiai Velykos.

Kiek Kalėdos mane liūdina, tiek Velykos man teikia džiaugsmo. Dievas, tampantis kūdikiu, slegia. Vargšas, tampantis Dievu, visai kas kita. Apkabinu Fubuki kompiuterį ir jį išbučiuoju. Aš taip pat esu vargšė nukryžiuotoji. Nukryžiavimas man patinka dėl to, kad tai pabaiga. Aš pagaliau liausiuosi kentėjusi. Jie prikalė mano kūną taip, kad daugiau nebėra vietos nė mažiausiai vinutei. Jie nukirs man galvą kalaviju, ir aš nieko nebejausiu.

Didelis dalykas žinoti, kada mirsi. Gali susiruošti ir savo paskutinę dieną paversti meno kūriniu. Ryte ateis budeliai, ir aš jiems pasakysiu: „Aš klydau! Nužudykite mane. Įvykdykite mano paskutinę valią: tegu mane nužudo Fubuki. Tegu ji man nusuka galvą kaip pipirinei. Mano kraujas tekės, ir tai bus juodųjų pipirų kraujas. Imkite ir valgykite, nes tai yra mano pipirai,

kurie bus pralieti už jus ir už daugelį kitų, naujosios ir amžinosios sandoros pipirai. Jūs čiaudėsite prisimindami mane".

Staiga mane supurtė šaltis. Savo rankose spaudžiau kompiuterį, bet tai nešildė. Aš apsirengiau. Kalendama dantimis, atsiguliau ant grindų, užsiverčiau ant savęs visą šiukšliadėžės turinį ir praradau sąmonę.

Iš viršaus man kažkas sušuko. Pravėriau akis ir pamačiusi šiukšles vėl užsimerkiau.

Ir įkritau į bedugnę.

Girdžiu švelnų Fubuki balsą:

— Aš ją atpažįstu. Ji apsiklojo šiukšlėmis, kad niekas nedrįstų jos paliesti. Ji tapo neliečiamąja. Tai jos stilius. Ji neturi jokios savigarbos. Kai sakau, kad ji kvaila, ji man atsako, jog tai sunkesnis atvejis — ji protiškai atsilikusi. Jai visada norisi žemai pulti. Ji mano, kad šitaip ji tampa nepasiekiama. Ji klysta.

Noriu paaiškinti, jog padariau tai, kad apsisaugočiau nuo šalčio. Bet neturiu jėgų kalbėti. Mėgaujuosi šiluma po „Jumamoto" šiukšlėmis. Ir vėl panyru užmarštin.

Išnirau. Pro suglamžytų popiergalių, alaus butelių, nuo kokakolos sudrėkusių nuorūkų sluoksnį pamačiau laikrodį, kuris rodė dešimtą valandą ryto.

Atsikėliau. Niekas nedrįso į mane pažiūrėti, išskyrus Fubuki, kuri šaltai man pasakė:

— Kitą kartą, kai nuspręsite apsimesti valkata, nedarykite to daugiau mūsų bendrovėje. Tam yra metro stotys.

Degdama iš gėdos, pagriebiau savo kuprinę ir nuskubėjau į tualetą. Ten persirengiau ir po čiaupu išsiploviau galvą. Kai sugrįžau, valytoja jau buvo panaikinusi mano beprotybės pėdsakus.

— Norėjau tai padaryti pati, — pasakiau susigūžusi.

— Taip, — atkirto Fubuki. — Bent jau tai jūs greičiausiai sugebėtumėte atlikti.

— Įsivaizduoju, kad darote užuominą apie išlaidų tikrinimą. Jūs esate teisi — neturiu tam sugebėjimų. Iškilmingai pareiškiu: aš atsisakau šios užduoties.

— Ilgai apie tai mąstėte, — pašaipiai pažymėjo ji.

„Taigi, — pagalvojau. — Ji norėjo, kad tai pasakyčiau aš. Akivaizdu, jog tai daug labiau žemina".

— Terminas baigiasi šį vakarą, — vėl prabilau.

— Duokite man segtuvą.

Po dvidešimties minučių ji buvo viską sutvarkiusi.

Visą dieną jaučiausi kaip zombis. Burna džiūvo lyg nuo pagirių. Mano darbo stalas buvo užverstas šūsnimis popieriaus, pilno skaičiavimo klaidų. Mėčiau jas vieną po kitos.

Kai pamačiau Fubuki, dirbančią prie savo kompiuterio, sunkiai susilaikiau nesijuokusi. Aš vėl išvydau, kas dėjosi išvakarėse, — prisiminiau save nuogą, atsisėdusią ant klaviatūros ir rankom bei kojom apsivijusią mašiną. O štai dabar jauna moteris rankomis lietė mygtukus. Tai buvo pirmasis kartas, kai susidomėjau informatika.

Keleto valandų miego po šiukšlėmis nepakako, kad išsikapanočiau iš košės, kuria buvo pavertusi mano smegenis galybė skaičių. Aš klampojau, po griuvėsiais ieškodama savo proto ženklų lavonų. Bet vis dėlto jau mėgavausi stebuklingu atokvėpiu: pirmą kartą po nesibaigiančių savaičių nebeskubėjau tauškinti skaičiavimo mašinėle.

Ir vėl atradau pasaulį be skaičių. Kadangi yra analfabetų, matyt, yra ir anaritmetikų, — tai ypatingas ir dramatiškas žmonių tipas, kuriam ir priklausau.

Sugrįžau į tikrovės pasaulį. Galėjo pasirodyti keista, kad po mano pamišimo nakties viskas liko, kaip buvo, tarsi nieko rimto nebūtų atsitikę. Žinoma, niekas manęs nematė visiškai nuogos bėgiojančios po kabinetus, vaikščiojančios ant rankų nei apsikabinusios garbingąjį kompiuterį. Bet, šiaip ar taip, buvau rasta mieganti po šiukšliadėžės turiniu. Kitose šalyse už tokį elgesį greičiausiai mane būtų išmetę pro duris.

Kad ir kaip keista, čia yra logikos. Pačios valdingiausios sistemos, prigijusios atskirose tautose, kursto pačius beprotiškiausius nuokrypius ir — dėl tos pačios priežasties — šiokią tokią toleranciją labiausiai priblokiančioms keistenybėms. Nesužinosi, kas yra ekscentriška, jei nesi sutikęs ekscentriško japono. Aš miegojau po šiukšlėmis? Čia matyta ir ne tokių dalykų. Japonija yra šalis, kurioje žinoma, kas norima pasakyti žodžiu „nutrūkti".

Aš vėl ėmiausi vaidinti patarnautoją. Man būtų sunku apsakyti užsidegimą, su kuriuo aš ruošiau arbatą ir

kavą — šie paprasti gestai, kurie nekėlė jokių sunkumų mano vargšėms smegenims, atgaivino mano sielą.

Kaip įmanoma atsargiau vėl ėmiausi nustatinėti kalendorius. Stengiausi apsimesti, jog visą laiką esu užsiėmusi, nes baisiai bijojau, kad vėl būsiu prilipinta prie skaičių.

Lyg niekur nieko atsitiko štai kas: aš sutikau Dievą. Bjaurusis viceprezidentas užsisakė alaus, be abejonės, manydamas, kad dar nėra pakankamai storas. Atnešiau jam alaus su mandagiu pasišlykštėjimu. Kai palikau storulio iršvą, atsivėrė gretimo kabineto durys: akis į akį susidūriau su prezidentu.

Nustebę pasižiūrėjom vienas į kitą. Iš mano pusės tai buvo suprantama — pagaliau man atsivėrė proga pamatyti „Jumamoto" dievą. Iš jo pusės buvo ne taip lengva paaiškinti — ar jis apskritai žinojo, kad egzistuoju? Atrodo, kad žinojo, nes beprotiškai gražiu maloniu balsu sušuko:

— Jūs, žinoma, esate Ameli-san!

Jis nusišypsojo ir ištiesė man ranką. Buvau taip apstulbinta, kad negalėjau išleisti nė garso. Ponas Haneda buvo maždaug penkiasdešimties metų, lengvo kūno sudėjimo ir ypatingai elegantiško veido. Iš jo sklido tikras gerumas ir harmonija. Jis pažvelgė į mane taip nuoširdžiai meiliai, kad aš visiškai netekau pusiausvyros.

Jis nuėjo. Aš pasilikau viena koridoriuje ir negalėjau pajudėti. Vadinas, šios kankinimo vietos prezidentas, vietos, kur kiekvieną dieną patirdavau absurdiškus pažeminimus, kur buvau paniekos objektas, šio pragaro šeimininkas buvo ši nuostabi žmogiškoji būtybė, ši aukščiausioji siela!

Čia buvo kažkas nesuvokiamo. Bendrovė, vadovaujama tokio akivaizdžiai kilnaus žmogaus, turėjo būti tikras

rojus, žydėjimo ir švelnumo erdvė. Kur čia paslaptis? Ar buvo įmanoma, kad Dievas viešpatautų pragare?

Vis dar stovėjau apstulbusi, kai man buvo pateiktas atsakymas į šį klausimą. Milžiniškojo Omočio kabineto durys prasivėrė, ir aš išgirdau staugiančio bjaurybės balsą:

— Ko jūs čia karksot? Jums nemoka už tai, kad valkiotumėtės po koridorius!

Viskas paaiškėjo: „Jumamoto" bendrovėje Dievas buvo prezidentas, o viceprezidentas buvo velnias.

Fubuki nebuvo nei velnias, nei Dievas — ji buvo japonė.

Ne visos japonės gražios, bet jeigu viena iš jų gražuolė, tada jau laikykis.

Kiekvienas grožis gelia, bet japoniškas grožis gelia labiausiai. Pirmiausia dėl to, kad šis lelijos spalvos veidas, šios švelnios akys, ši nosis su nepakartojamom šnervėm, šios lūpos su aiškiai išpieštais kontūrais, šis bruožų minkštumas gali nustelbti patį gražiausią veidą.

Dar ir todėl, kad jos manieros ją puošia ir sukuria iš jos nenupasakojamą meno kūrinį.

Ir ypač dėl to, kad grožis, kuris nepasidavė fiziniams ir mentaliniams korsetams, prieštaroms, spaudimui, absurdiškiems draudimams, dogmoms, slopinimui, nusivylimams, sadizmui, apsimetinėjimui ir nusižeminimams, — toks grožis yra heroizmo stebuklas.

Ne, japonė nėra auka, toli gražu. Tarp šios planetos moterų ji iš tiesų nėra labiausiai nuskriausta. Jos galia ženkli, o aš tikrai žinau, ką sakau.

Japone žavėtis reikia, — o žavėtis yra kuo, — todėl, kad ji nenusižudo. Nuo pat ankstyvos vaikystės kiti susi-

moko prieš jos idealą ir jos smegenis ima skandinti gipse: „Jei tu dvidešimt penkerių metų neištekėsi, tau bus gėda", „jei juoksiesi, būsi nemandagi", „jei tavo veidas išduoda jausmą, tu vulgari", „jei ant tavo kūno yra bent plaukelis, esi begėdiška", „jei berniukas viešai bučiuoja tau į žandą, tu kekšė", „jei valgai pasigardžiuodama, esi kiaulė", „jei mėgsti pamiegoti, tu karvė" ir t. t. Šie priesakai būtų anekdotiški, jeigu jie neužvaldytų proto.

Mat galų gale šiomis nepadoriomis dogmomis japonei įkalama, kad nereikia nieko gero tikėtis. Nesitikėk sulaukti džiaugsmo, nes patirtas malonumas tau pakenks. Nesitikėk, kad sulauksi meilės, nes ji tavęs neverta: tie, kas tave mylės, mylės tave už tavo sukurtas iliuzijas, bet niekada nemylės tavęs tikrosios. Nesitikėk, kad gyvenimas tau ką nors duos, nes kiekvienais metais jis ką nors iš tavęs atims. Nesitikėk netgi tokio paprasto dalyko kaip ramybė, nes tu neturi jokio motyvo būti rami.

Tikėkis gauti darbą. Nėra daug šansų, atsižvelgiant į tavo lytį, kad tu daug pasieksi, bet tikėkis, jog tarnausi savo įmonei. Dirbdama užsidirbsi pinigų, ir nors dėl jų nepatirsi jokio džiaugsmo, bet progai pasitaikius jie tau suteiks svorio, pavyzdžiui, jeigu tekėsi — juk tu nebūsi tiek kvaila, kad manytum, jog tave išsirinks dėl tikrosios vertės.

Be to, tu gali tikėtis sulaukti senatvės, nors tam nėra jokio intereso, ir nepažinti jokios negarbės, kas jau savaime yra pabaiga. Čia ir baigiasi tavo nedraudžiamųjų vilčių sąrašas.

O tada ateina eilė tavo bevaisėms pareigoms. Tu privalėsi būti nepriekaištinga dėl vienintelės priežasties — tai yra mažiausias reikalavimas. Nepriekaištingumas tau

nieko neduos, išskyrus nepriekaištingumą, o tai nesuteiks nei didybės, nei juo labiau palaimos.

Aš niekada negalėsiu išvardyti visų tavo pareigų, nes nėra nė vienos tavo gyvenimo minutės, kai nevykdytum vienos iš jų. Pavyzdžiui, net tada, kai užsidarai tualete, norėdama ištuštinti savo šlapimo pūslę, tu privalai sekti, kad niekas neišgirstų tavojo šaltinėlio čiurlenimo: privalai be atvangos nuleidinėti vandenį.

Aš nurodau šį atvejį, kad suprastum štai ką: net jeigu tokios intymios ir nereikšmingos tavo gyvenimo sritys paklūsta įsakymams, tuo labiau verta susimąstyti, kokio masto suvaržymai užguls tave esminiais gyvenimo momentais.

Tu alkana? Valgyk nedaug, nes privalai išlikti liekna — ne tam, kad patirtum malonumą, matydama, kaip žmonės gatvėje atsigręžia į tave — jie to nedarys, — o dėl to, kad būti apvalutei yra gėda.

Tu privalai būti graži. Jei tai pavyksta, tavasis grožis nesuteiks tau jokio malonumo. Vieninteliai komplimentai, kurių sulauksi, bus ištarti vakariečių, bet mes puikiai žinome, kaip jie prasilenkia su geru skoniu. Jeigu žaviesi savuoju grožiu veidrodyje, tegu tai būna iš baimės, o ne iš malonumo, nes tavo grožis nieko kito tau neduos, tik siaubą jo netekti. Jeigu esi graži mergina, tu nebūsi kažkuo ypatinga, bet jeigu nesi graži mergina, būsi mažesnė už nieką.

Tu privalai ištekėti, geriausia nesulaukusi dvidešimt penkerių, nes šis amžius reikš, kad tu tam per sena. Tavo vyras nesuteiks tau meilės, nebent jis protiškai atsilikęs, bet atsilikėlio meilė neatneša laimės. Bet kuriuo atveju, mylės jis tave ar ne, tu to nematysi. Antrą valandą nak-

ties nusibaigęs ir dažnai girtas vyras įgrius šalia tavęs į sutuoktuvinę lovą, o šeštą valandą nepasakęs nė žodžio iš jos išlips.

Tu privalai turėti vaikų — iki trejų metų jie bus tarsi dievybės, o tada juos vienu mostu išvarysi iš rojaus, norėdama užrašyti į karinę tarnybą, kuri tęsis nuo trejų iki aštuoniolikos metų, paskui nuo dvidešimt penkerių iki pat mirties. Tu privalai gimdyti būtybes, kurios bus juolab nelaimingesnės, kad bus laimingos pirmuosius trejus gyvenimo metus.

Tau tai atrodo siaubinga? Tu ne pirmoji, kuri taip mano. Tokios kaip tu taip mano nuo 1960-ųjų. Gerai supranti, kad dėl to niekas nepasikeitė. Kai kurios iš jų sukilo, galbūt ir tu sukilsi vienintelių laisvu savo gyvenimo periodu — tarp aštuoniolikos ir dvidešimt penkerių metų. Bet dvidešimt penkerių staiga pastebėsi, kad esi neištekėjusi, ir tau bus gėda. Tu atsisveikinsi su ekscentriška išvaizda ir apsivilksi švarutėlį moterišką kostiumą, užsimausi baltas pėdkelnes ir apsiausi juokingus batelius, suguldysi glotnius spindinčius plaukus į apgailėtiną šukuoseną ir pajusi palengvėjimą, jei kas nors — vyras ar bendradarbis — tavęs panorės.

Mažai tikėtinu atveju, jei ištekėsi iš meilės, tapsi dar nelaimingesnė, nes matysi, kaip tavo vyras kenčia. Geriau jau jo nemylėti: tai tau suteiks galimybę būti abejingai dūžtantiems idealams, kurių tavo vyras dar turi. Pavyzdžiui, jam buvo leista tikėtis, kad bus mylimas. Tačiau jis greitai pamatys, kad tu jo nemyli. Kaip tu galėtum kažką mylėti, kai tavo širdis sustingusi gipse? Tau įteigta pernelyg daug normų, kad galėtum mylėti. Jei tu kažką myli, vadinas, esi blogai išauklėta. Pirmosiomis

dienomis po sutuoktuvių įvairiausiai apsimetinėsi. Reikia pripažinti, kad nė viena moteris taip talentingai neapsimetinėja kaip tu.

Tu privalai pasiaukoti kitam. Vis dėlto nė negalvok, kad tavo auka suteiks laimės tam, kuriam ji skirta. Tai jam suteiks galimybę neraudonuoti dėl tavęs. Tu neturi jokio šanso nei būti laiminga, nei suteikti laimės.

Ir jeigu ypatingomis aplinkybėmis išvengsi vieno iš šių nurodymų, jokiu būdu dėl to nedaryk išvados, kad nugalėjai, — pripažink, kad klysti. Beje, tu labai greitai tai suprasi, nes tavo pergalės iliuzija bus laikina. Ir nesidžiauk akimirka — palik šį nesusipratimą vakariečiams. Akimirka yra niekis, tavo gyvenimas yra niekis. Reikšmingi tegali būti dešimtys tūkstančių metų.

Jei tavė gali tai paguosti, žinok, kad niekas tavęs nelaiko kvailesne už vyrą. Tu nuostabi, šitai krenta visiems į akis, net ir tiems, kurie su tavimi elgiasi nepagarbiai. Vis dėlto, jei gerai pagalvotume, ar tai jau taip ir guodžia? Jei su tavimi būtų elgiamasi kaip su žemesne, tavo pragaras bent jau būtų suprantamas ir galėtum jį niekinti demonstruodama pagal logikos taisykles savo nuostabų protą. O jeigu tu laikoma lygia ir net aukštesne, vadinas, tavo pragaras yra absurdiškas, o tai reiškia, kad nėra kelio, kaip iš jo išeiti.

Tiesa, vienas yra. Vienintelis, į kurį tikrai turi teisę, išskyrus tą atvejį, jei tau pakako kvailumo atsiversti į krikščionybę: tu turi teisę nusižudyti. Žinome, kad Japonijoje šis veiksmas labai garbingas. Jokiu būdu nesitikėk, kad anapus tavęs laukia linksmas rojus, aprašytas simpatiškų europiečių. Kita vertus, nieko nuostabaus čia nėra. Tačiau galvok apie tai, kas verta dėmesio: tavo po-

mirtinė reputacija. Jei nusižudysi, ji bus nuostabi ir tavo artimieji tavim didžiuosis. Šeimos laidojimo rūsyje turėsi išskirtinę vietą: tai pati didžiausia viltis, kokią gali puoselėti žmogus.

Tiesą sakant, tu gali ir nesižudyti. Bet tada, anksčiau ar vėliau, neišlaikysi ir užsitrauksi negarbę: įsitaisysi meilužį arba atsiduosi apsirijimui, arba tapsi tingi — kas ten žino. Mes pastebėjome, kad žmonija apskritai, o moterys iš dalies, negali ilgai išgyventi be kūniškų malonumų. Jeigu jiems nepasiduodame, tai ne dėl puritonizmo — šis amerikietiškas apsėdimas mums svetimas.

Iš tiesų verčiau vengti malonumų, nes jie skatina prakaituoti. Nieko nėra gėdingesnio už prakaitą. Jei dideliais kąsniais valgai karštus lakštinius, jei pasiduodi seksualiniam siautuliui, jei žiemą snūduriuoji prie keptuvės, — tu prakaituosi. Ir nė vienas nesuabejos tavo vulgarumu.

Tarp savižudybės ir prakaitavimo nesiblaškyk. Pralieti savo kraują taip pat garbinga, kaip bjauru lieti prakaitą. Jei atsiduosi mirčiai, jau niekada neprakaituosi ir tavo kančia pasibaigs amžinai.

Nemanau, kad japono likimas kur kas labiau pavydėtinas. Remdamasi faktais, aš netgi manau priešingai. Japonė bent jau turi galimybę palikti įmonės pragarą ištekėjusi. O nedirbti japonų bendrovėje man savaime reiškė pabaigą.

Bet japonas nėra uždusintas. Jam nuo pat jaunumės dar nėra visiškai ištrintas idealas. Jis turi teisę į vieną iš pamatinių žmonijos vertybių: teisę svajoti ir tikėtis. Ir jis jos neatsisako. Jis susikuria pasaulius, kuriuose šeimininkauja ir yra laisvas.

Japonė, jei ji gerai išauklėta, neturi tokio prieglobsčio — ir taip yra daugeliui iš jų. Kitaip sakant, ši esminė savybė jai amputuota. Štai dėl ko iš širdies žaviuosi kiekviena japone, kuri nėra nusižudžiusi. Kita vertus, likti gyventi yra nesavanaudiškas ir kilnus drąsaus pasipriešinimo veiksmas.

Taip aš galvojau stebėdama Fubuki.

— Gal būtų galima sužinoti, ką jūs veikiate? — paklausė ji manęs griežtu balsu.

— Aš svajoju. Ar jums taip niekada nebūna?

— Niekada.

Nusišypsojau. Ponas Saito ką tik tapo antrojo vaiko, berniuko, tėvu. Vienas iš japonų kalbos stebuklų yra tas, kad galima kurti vardus iki begalybės, imant bet kurią kalbos dalį. Japonų kultūra, be kitų pavyzdžių, pasiūlo vieną keistenybę — merginos, kurios neturi teisės svajoti, turi vardus, žadinančius svajones, tokius kaip Fubuki. Kai iškyla klausimas, kaip pavadinti mergaitę, tėvai leidžiasi į pačią švelniausią lyriką. Ir priešingai, suteikiant vardus berniukams, kūryba, susijusi su onomastika, dažnai tampa juokingai skurdi.

Kadangi buvo leistina suteikiant vardą rinktis veiksmažodžio bendratį, ponas Saito savo sūnų pavadino Cutomeru, tai yra „dirbti". O mintis sutapatinti berniuką su tokia gyvenimo programa man kėlė juoką.

Įsivaizdavau, kaip po keleto metų berniukas pareis iš mokyklos ir jam motina šauks: „Dirbti! Eik dirbti!" O jeigu jis taps bedarbiu?

Fubuki buvo nepriekaištinga. Vienintelis jos trūkumas buvo tas, kad jai dvidešimt devyneri, o ji neištekėjusi.

Niekas neabejojo, jog ji to gėdijasi. Bet jei gerai pagalvotume, jeigu tokia graži jauna moteris nesusirado jaunikio, taip atsitiko dėl to, kad ji buvo nepriekaištinga. Dėl to, kad ji su didžiausiu uolumu laikėsi aukščiausios taisyklės, pasitarnavusios parenkant vardą pono Saito sūnui. Jau septynerius savo gyvenimo metus ji paaukojo darbui. Ir tai davė vaisių, nes ji padarė profesinę karjerą, kuri retai pasiekiama moteriškos lyties būtybėms.

Bet turint tiek darbo jai ištekėti buvo visiškai neįmanoma. Tačiau nebuvo galima jai priekaištauti, kad ji per daug dirba, nes, japonų akimis žiūrint, niekada nedirbama per daug. Visgi taisyklėse, numatytose moterims, buvo tam tikro nenuoseklumo: būti nepriekaištingai darbe reiškė perkopti dvidešimt penkerių metų amžių ir likti neištekėjusiai, vadinas, nebebūti nepriekaištingai. Sistemos sadizmo viršūnė slypėjo jos prieštaringume: pagarba jai vedė į nepagarbą jai.

Ar Fubuki buvo gėda dėl užsitęsusio celibato? Žinoma. Ji buvo pernelyg susirūpinusi savo tobulumu, kad aukščiausių nurodymų akivaizdoje pasiduotų bent mažiausiai ydai. Svarsčiau, ar ji kartais turėdavo meilužių, bet neabejotina buvo tai, kad ji nepultų girtis *nadešiko* įžeidimo nuodėme (*nadešiko*, „gvazdikas", simbolizuoja nostalgišką japonų nekaltos mergelės idealą). Bet aš, žinodama, kokia ji užimta, net nemaniau, kad ji galėtų sau leisti kokį nors menką nuotykį.

Stebėdavau jos elgesį, kai ji turėdavo reikalų su viengungiu — gražus jis ar bjaurus, jaunas ar senas, meilus ar nepakenčiamas, protingas ar kvailas, buvo ne taip jau svarbu, jei tik jis mūsų ar savo bendrovės hierarchijoje stovėjo ne žemiau už ją. Tada mano viršininkė staiga pa-

sidarydavo tokia pabrėžtinai meili, kad tapdavo net šiek tiek agresyvi. Sutrikusi ji nervingai čiupinėdavo savo platų diržą, slydinėjantį ant jos pernelyg plono juosmens, ir vis grąžindavo į vietą pasislinkusią sagtį. Jos balsas tapdavo glosnus, netgi panėšėdavo į dejonę.

Mintyse aš tai vadinau „panelės Mori tuoktuvių ritualu". Buvo smagu stebėti, kaip mano kankintoja atsiduoda šiam pasimaivymui, menkinančiam tiek jos grožį, tiek savigarbą. Tačiau man suspausdavo širdį matant, kad patinai, kuriuos ji jaudinamai bando vilioti, to net nepastebi ir išlieka tobulai bejausmiai. Kartais norėdavau juos papurtyti ir sušukti:

— Nagi, būk šiek tiek atidesnis! Ar nematai kančios, su kuria ji tau atsiduoda? Sutinku, tai jos nepuošia, bet kad tu žinotum, kokia ji graži, kai šitaip nesielgia! Beje, tau ji per graži. Turėtum verkti iš laimės, kad tavęs geidžia toks perlas.

O dėl Fubuki, štai ką norėjau jai pasakyti:

— Nurimk! Ar iš tiesų manai, kad jį suvilios tavo juokingas spektaklis? Tu tokia gundanti, kai mane keiki ir elgiesi su manim kaip su kale. Jei tau tas padės, įsivaizduok, kad jis — tai aš. Kalbėk jam įsivaizduodama, jog kalbi man: tada būsi kupina paniekos, išdidi, pasakysi jam, kad jis protiškai nesveikas ir niekam tikęs, — ir pamatysi, jis neliks abejingas.

Ypač norėjau dar jai pašnabždėti:

— Ar ne tūkstantį kartų geriau pasilikti viengunge iki gyvenimo pabaigos nei apsisunkinti vedybomis su šiuo niekingu padaru? Ir ką tu darytum su tokiu vyru? Ir kaip tau gali būti gėda, kad nesusituokei nė su vienu iš jų, — tu, kuri esi didinga, olimpiška, tu, kuri esi šios planetos

šedevras? Jie beveik visi mažesni už tave: ar nemanai, kad tai ženklas? Tu esi pernelyg didingas lankas šiems menkučiams šauliams.

Kai auka išeidavo, pamaiviškas mano viršininkės veidas per mirksnį tapdavo kraštutinai šaltas. Tada neretai ji sutikdavo mano pašaipų žvilgsnį ir iš neapykantos vėl kietai sučiaupdavo lūpas.

„Jumamoto" bendrovei draugiškoje firmoje dirbo vienas dvidešimt septynerių metų olandas, vardu Pitas Krameris. Nors nebuvo japonas, hierarchijoje užėmė padėtį, prilygstančią manosios kankintojos pareigoms. Kadangi buvo metro devyniasdešimties ūgio, pamaniau, kad jis yra tinkamas partneris panelei Fubuki. Iš tiesų, kai jis užeidavo į mūsų kabinetą, ji puldavo žaisti pasiutusius tuoktuvių žaidimus, sukiodama į šonus savo diržą.

Tai buvo šaunus tipas, gerų manierų. Jis tiko tuo labiau, kad buvo olandas: dėl šios beveik germaniškos kilmės jo priklausomybė baltųjų rasei buvo atleistina.

Vieną kartą jis man pasakė:

— Jums nusišypsojo laimė, kad dirbate su panele Mori. Ji tokia maloni.

Šis pareiškimas mane pralinksmino. Nusprendžiau juo pasinaudoti: pakartojau jį savo kolegei, su ironiška šypsena kalbėdama apie jos „malonumą". Ir pridūriau:

— Tai reiškia, kad jis jus įsimylėjo.

— Tiesa?

— Aišku, — patvirtinau.

Keletą akimirkų ji buvo sutrikusi. Tikriausiai galvojo štai ką: „Ji baltoji, pažįsta baltųjų įpročius. Šįkart turėčiau ja pasitikėti. Bet jokiu būdu nereikia, kad ji tai žinotų".

Ji nutaisė šaltą miną ir pasakė:

— Jis man per jaunas.

— Jis dvejais metais jaunesnis už jus. Pagal japonų tradiciją tai tobulas skirtumas, kad jūs taptumėte *anesan niobo,* „žmona-vyresniąja seserimi". Japonai mano, kad santuoka šauniausia, kai moteris turi šiek tiek daugiau patirties už vyrą. Tokiu atveju ji atveria jam galimybes pasireikšti.

— Žinau, žinau.

— Tai kuo jis jums neįtinka?

Ji nutilo. Buvo aišku, kad jos būsena pakito.

Po kelių dienų buvo pranešta apie Pito Kramerio vizitą. Moterį užklupo siaubingas jaudulys.

Nelaimei, buvo karšta. Olandas nusimetė švarką ir ant marškinių ties pažastimis pasimatė didžiulės prakaito dėmės. Pamačiau, kaip Fubuki visa persimainė. Ji pasistengė kalbėti įprastai, tarsi nieko nebūtų pastebėjusi. Jos žodžiai skambėjo labai dirbtinai, mat norėdama iš savo gerklės išgauti garsus sulig kiekvienu žodžiu ji turėjo stumtelėti į priekį galvą. Ta, kurią visada mačiau tokią gražią ir tylią, dabar atrodė kaip pasišiaušusi perekšlė.

Šitaip apgailėtinai besielgdama, ji vogčiomis stebėjo savo bendradarbius. Ji dar vylėsi, kad jie nieko nematė: deja, kaip sužinoti, ar kas matė? Juo labiau kaip sužinoti, jei matė japonas? „Jumamoto" tarnautojų veidai tiesiog reiškė šaltą geranoriškumą, būdingą susitikimams su draugiškos bendrovės darbuotojais.

Juokingiausia buvo tai, kad Pitas Krameris, tapęs skandalingo įvykio kaltininku, nieko nepastebėjo — net ir vidinės sumaišties, dusinančios maloniąją panelę Mori. Jos šnervės virpėjo, ir nebuvo sunku suprasti kodėl. Jai

rūpėjo išsiaiškinti, ar olando pažastų negarbė reiškiasi dviem būdais.

Ir štai čia mūsų simpatingasis batavas*, pats to nesuprasdamas, pakenkė Eurazijos rasės suklestėjimui: pamatęs danguje dirižablį, jis puolė prie lango. Šis staigus judesys aplinkiniame ore sukėlė tikrą uodžiamųjų dalelių sprogimą, o vėjo srautas kvapą išsklaidė po visą patalpą. Nebeliko jokių abejonių: Pitas Krameris dvokė prakaitu.

Ir niekas milžiniškame kabinete negalėjo to paneigti. Be to, niekas neatrodė linkęs būti atlaidesnis dėl jo vaikiško susižavėjimo reklaminiu dirižabliu, kuris reguliariai praskrisdavo virš miesto.

Kai kvapnusis užsienietis išėjo, mano viršininkė buvo be jėgų. Juk ji nieko gero negalėjo tikėtis. Skyriaus viršininkas ponas Saito kirto pirmasis:

— Daugiau negaliu tverti nė minutės!

Taip jis davė leidimą išsisakyti kitiems. Šie tuojau pat tuo pasinaudojo:

— Ar baltieji supranta, kad atsiduoda lavonu?

— Jei tik pavyktų jiems įkalti, kaip jie dvokia, Vakaruose mes pasakiškai praturtėtume pardavinėdami tikrai kokybiškus kvepalus!

— Galbūt galėtumėm padėti jiems mažiau dvokti, bet negalime sutrukdyti jiems prakaituoti. Tai būdinga jų rasei.

— Jų net moterys prakaituoja.

Jie buvo pamišę iš džiaugsmo. Mintis, kad jų žodžiai galėjo mane užgauti, niekam neatėjo į galvą. Iš pradžių

* Olandas.

dėl to jaučiausi pamaloninta: galbūt jie manęs nelaikė baltąja. Bet labai greitai man viskas tapo aišku: jie šitaip kalbėjo mano akivaizdoje tiesiog todėl, kad jiems buvau tuščia vieta.

Nė vienas iš jų nė neįtarė, ką šis epizodas reiškia mano viršininkei: jeigu niekas nebūtų pakėlęs triukšmo dėl olando pažastų, ji būtų vis dar galėjusi kurti iliuzijas, užmerkti akis ir nematyti šio įgimto trūkumo, kurį turėjo jos galimas sužadėtinis.

Nuo šiol ji žinojo, kad su Pitu Krameriu nieko negali būti: užmegzti net mažutį romaną su juo reikštų daugiau nei prarasti reputaciją — tai reikštų prarasti savigarbą. Ji galėjo jaustis laiminga, kad niekas, išskyrus mane, nedalyvaujančią žaidime, nežinojo, kokių ketinimų ji turėjo šio viengungio atžvilgiu.

Pakelta galva ir tvirtai sučiauptais žandikauliais ji ėmėsi darbo. Pasižiūrėjusi į jos įsitempusio veido bruožus, galėjau įvertinti, kiek vilčių ji buvo sudėjusi į šį žmogų: prie to prisidėjusi buvau ir aš. Juk aš ją padrąsinau. Ar be manęs ji būtų rimčiau svajojusi apie jį?

Jei ji kentėjo, vadinas, pirmiausia dėl mano kaltės. Pagalvojau, kad turėčiau dėl to jausti malonumą. Bet nejaučiau jokio.

Su buhalterės pareigomis buvau atsisveikinusi šiek tiek daugiau kaip prieš dvi savaites, kai kilo drama.

Atrodė, kad „Jumamoto" bendrovėje buvau užmiršta. Tai buvo geriausia, kas tik galėjo man atsitikti. Net pradėjau džiūgauti. Neturėdama jokių ambicijų, neįsivaizdavau laimingesnio likimo kaip sėdėti prie savo darbo stalo

ir stebėti nuotaikų kaitą savo viršininkės veide. Nešioti arbatą ir kavą, retkarčiais iššokti pro langą ir nesinaudoti skaičiavimo mašinėle — tai buvo užsiėmimai, kurie pranoko daugiau nei kuklius mano poreikius rasti vietą visuomenėje.

Galbūt ši didinga ramybė būtų užsitęsusi iki begalybės, jeigu nebūčiau pasielgusi, kaip įprasta sakyti, netaktiškai.

Galų gale aš nusipelniau tokios padėties. Labai pasistengiau, kad savo viršininkams įrodyčiau, jog mano gera valia gali virsti tikra nelaime. Dabar jie tai suprato. Jų nebyli politika tikriausiai buvo tokia: „Kad tik ji nieko neliestų!" Ir aš, vykdydama naująją misiją, pasirodžiau kuo šauniausiai.

Vieną gražią dieną tolumoje išgirdome griaustinį kalnuose — tai buvo pono Omočio riksmas. Dundėjimas artėjo. Pradėjome su baime žvalgytis vienas į kitą.

Buhalterijos skyriaus durys tarsi sena užkarda pasidavė viceprezidento kūno masei, ir jis įšoko tarp mūsų, sustojo patalpos viduryje ir pietų reikalaujančio žmogėdros balsu sušuko:

— Fubuki-san!

Tada supratome, kas bus paaukotas kartaginietiškam storulio stabui. Po keletą sekundžių trukusio palengvėjimo, kurį patyrė laikinai pagailėtieji, ėjo nuoširdi kolektyvinė užuojauta.

Mano viršininkė tuojau pat pakilo ir sustingo. Ji žiūrėjo priešais save, mano kryptimi, tačiau manęs nematė. Nuostabi dėl užslėpto siaubo, ji laukė savo lemties.

Akimirką pagalvojau, kad Omočis tuojau išsitrauks kardą, slepiamą tarp lašinių rumbių, ir nukirs jai galvą.

Jei šioji skrietų manęs link, aš ją pagaučiau ir brangin-čiau iki gyvenimo pabaigos.

„Bet ne, — paprotinau save, — tai praėjusių amžių metodai. Jis veiks kaip įprasta: išsikvies ją į savo kabinetą ir kaip reikiant aprėks".

Jis padarė kur kas baisiau. Ar jis buvo nusiteikęs sadistiškiau nei paprastai? Ar dėl to, kad jo auka buvo moteris, netgi graži moteris? Ji buvo žiauriai išplūsta ne jo kabinete — tai įvyko čia pat, keturiasdešimties buhalterijos skyriaus darbuotojų akivaizdoje.

Nebuvo galima įsivaizduoti labiau žeminančios lemties, skirtos bet kuriam žmogui, juo labiau japonui ir dar labiau išdidžiai ir didingai panelei Mori, kaip šis viešas išplūdimas. Monstras norėjo, kad ji netektų savigarbos, tai buvo akivaizdu.

Jis prisiartino prie jos lėtai, lyg norėdamas iš anksto pasimėgauti savo griaunančios valdžios pranašumu. Fubuki nė nemirktelėjo. Ji švytėjo kaip niekada. Paskui jo išpurtusios lūpos ėmė virpėti ir iš jų išsiveržė nesibaigiantis riksmas.

Tokijiečiai linkę kalbėti greičiau už garsą, ypač kai plūstasi. Negana to, kad buvo kilęs iš sostinės, viceprezidentas buvo choleriškas storulis, kuris savo balsą užgriozdodavo riebalingo įtūžio atplaišomis: dėl šios daugybės veiksnių iš tos nepaliaujamos verbalinės agresijos, kuria jis talžė mano viršininkę, aš beveik nieko nesupratau.

Bet šiuo atveju, net jei būčiau nemokėjusi japonų kalbos, būčiau supratusi, kas čia vyksta: už trijų metrų nuo manęs buvo žeminama žmogiškoji būtybė. Buvo bjauru tai matyti. Būčiau brangiai sumokėjusi, kad tik tai liau-

tųsi, tačiau tai nesiliovė: atrodė, kad riaumojimas, kuris veržiasi iš budelio pilvo, niekada neišseks.

Kokį nusikaltimą turėjo padaryti Fubuki, kad nusipelnytų tokios bausmės? To niekada nesužinojau. Šiaip ar taip, savo bendradarbę aš pažinojau: jos gabumai, užsidegimas darbe bei profesinės žinios buvo ypatingos. Kad ir kokios buvo Fubuki nuodėmės, jos buvo visiškai atleistinos. Ir net jei jos nebuvo atleistinos, būtų buvę natūralu įvertinti šios neeilinės moters svarbą.

Be abejonės, buvo naivu savęs klausti, kokią klaidą padarė mano viršininkė. Labiausiai tikėtina, kad jai nebuvo už ką sau priekaištauti. Bet ponas Omočis buvo jos šefas: jis turėjo teisę, jei tik to panorėdavo, surasti neaiškų pretekstą, kad galėtų patenkinti savo sadistinį apetitą šiai merginai manekenės išvaizda. Jam juk nereikėjo teisintis.

Staiga man šovė mintis, kad aš stebiu epizodą iš viceprezidento seksualinio gyvenimo, ir man kilo toks klausimas: ar turėdamas tokią didelę kūno apimtį jis dar gali miegoti su moterimi? Užtat jo svoris jam suteikė dar daugiau galimybių rėkti ir priversti virpėti laibą šios gražuolės siluetą. Iš tiesų, jis prievartavo panelę Mori ir pasidavė savo žemiausiems instinktams keturiasdešimties asmenų akivaizdoje tam, kad prie jo pasitenkinimo dar prisidėtų ekshibicionisto palaima. Šis paaiškinimas buvo teisingas, nes pamačiau, kaip linksta mano viršininkės kūnas. Juk ji buvo nepalenkiama, tikras didingumo paminklas, ir jeigu jos kūnas pasidavė, tai buvo įrodymas, kad ji patyrė seksualinę prievartą. Fubuki kojos tarsi nukamuotos meilužės jos nebeišlaikė, ir ji krito ant kėdės.

Jei būčiau galėjusi būti pono Omočio žodžių vertėja, štai kaip juos būčiau išvertusi:

— Taip, aš sveriu šimtą penkiasdešimt kilogramų, o tu — penkiasdešimt, mes abu sveriam du kvintalus*, ir tai mane jaudina. Riebalai varžo mano judesius, man sunku būtų tave patenkinti, bet pasinaudodamas savo mase galiu tave parversti, tave sutraiškyti, o tai aš dievinu, ypač šių kretinų, stebinčių mus, akivaizdoje. Aš dievinu, kad kenčia tavo savigarba, dievinu, kad tu neturi teisės gintis, dievinu tokį prievartavimo būdą!

Aš turbūt buvau ne vienintelė, suprantanti to, kas vyksta, esmę: kolegos aplinkui mane pasijuto labai nepatogiai. Kaip tik įmanoma jie suko į šalį akis ir slėpė savo gėdą už dokumentų ar kompiuterio ekrano.

Dabar Fubuki buvo sulinkusi perpus. Jos liesos alkūnės buvo atremtos į stalą, sugniaužti kumščiai prispausti prie kaktos. Viceprezidento žodžių automatas ritmingai purtė jos trapią nugarą.

Laimei, nebuvau tiek kvaila, kad pasiduočiau refleksui, kaip nutinka panašiomis aplinkybėmis, ir įsikiščiau. Be jokios abejonės, tai būtų apsunkinę aukos lemtį, o ką jau kalbėti apie manąją. Vis dėlto man buvo sunku didžiuotis atsargiu susilaikymu. Garbė dažniausiai verčia elgtis kvailai. Ar ne geriau elgtis kaip idiotui nei prarasti garbę? Dar šiandien raudonuoju, kad suteikiau pirmenybę ne padorumui, o inteligencijai. Kas nors būtų galėjęs imtis tarpininkauti, bet kadangi nebuvo jokių šansų, kad kas nors dėl to rizikuos, pasiaukoti galėjau aš vienintelė.

* Metrinis centneris, lygus 100 kg.

Tiesa, mano viršininkė už tai niekada nebūtų atleidusi, bet ji būtų buvusi neteisi: ar blogiausia nebuvo tai, kaip mes elgėmės — nė nekrustelėdami stebėjome šį apgailėtiną spektaklį, — ar blogiausia nebuvo tai, kad mes visiškai paklusome valdžiai?

Aš turėjau matuoti plūdimosi trukmę. Kankintojas tvirtai laikėsi savo. Netgi susidariau įspūdį, kad šie riksmai vis smarkėja. Tai įrodė, jei šitai dar buvo būtina, hormoninę šios scenos prigimtį: panėšėdamas į malonumų ieškotoją, pajutusį dešimteriopą jėgų antplūdį seksualinio siautulio metu, viceprezidentas darėsi vis šiurkštesnis, jo riksmai skleidė vis daugiau energijos ir jos fiziniai smūgiai vis labiau spaudė prie žemės nelaimingąją.

Pabaigoje atėjo ypač jaudinantis momentas: kadangi neabejotinai buvo griebtasi prievartos, paaiškėjo, kad Fubuki pasidavė. Turbūt aš vienintelė išgirdau drebantį balsą, aštuonerių metų mergaitės balsą, kuris du kartus sugraudeno:

— *Okoruna. Okoruna.*

Pačioje kasdieniškiausioje prasikaltusio vaiko kalboje, kuria šnekėtų mergaitė, norėdama apsiginti nuo tėvo, kalboje, kokia panelė Mori niekada nešnekėdavo kreipdamasi į savo viršininką, tai reiškė:

— Nepyk. Nepyk.

Juokingas maldavimas, tarsi į gabalus sudraskyta ir pusiau suryta gazelė prašytų plėšrūno jos pasigailėti. O svarbiausia — tai buvo stebinantis paklusimo viršesniam asmeniui ir draudimo gintis dogmos nepaisymas. Bet atrodė, kad nieko gluminančio šiame keistame balse, kuris nesutrukdė jam rėkti dar smarkiau, ponas Omočis neaptiko, priešingai, galbūt ši vaikiška elgsena kažkuo jį dar labiau patenkino.

Praėjus amžinybei monstrui žaislas greičiausiai atsibodo arba šis keliantis tonusą pratimas jam sužadino apetitą, ir jis, užsinorėjęs suvožtinio su majonezu, išėjo.

Buhalterijos skyriuje įsivyravo mirtina tyla. Išskyrus mane, niekas nedrįso pažiūrėti į auką. Ši keletą minučių buvo leisgyvė. O kai surado jėgų, atsikėlė ir netarusi nė žodžio išbėgo.

Nė kiek neabejojau dėl vietos, į kurią ji nubėgo: kurgi eina išprievartautos moterys? Ten, kur bėga vanduo, ten, kur galima nusivemti, ten, kur mažiausiai žmonių. „Jumamoto" bendrovėje vieta, kuri geriausiai atitiko šiuos reikalavimus, buvo tualetas.

Štai čia aš ir padariau kvailystę.

Mano kraujas nerimavo: reikėjo eiti jos paguosti. Veltui bandžiau save paprotinti, prisimindama jos pažeminimus, įžeidimus, kuriuos ji buvo tėškusi man tiesiai į veidą, — mano juokinga užuojauta paėmė viršų. Pabrėžiu, juokinga: jei jau nepaisiau sveiko proto, šimtą kartų būtų buvę geriau, jei būčiau įsikišusi tarp Omočio ir savo viršininkės. Tai bent jau būtų buvę drąsu. O šis mano poelgis buvo tiesiog draugiškas ir kvailas.

Aš nubėgau į tualetą. Ji verkė priešais kriauklę. Pamaniau, kad ji nematė, kaip įėjau. Nelaimei, ji išgirdo mano žodžius:

— Fubuki, man gaila. Visa širdimi esu su jumis. Aš su jumis.

Jau ėmiau artėti prie jos, tiesdama jai drebančią paguodos ranką, kai staiga pamačiau atgręžtą į mane ir pykčio pritvinkusį jos žvilgsnį. Jos balsas, neatpažįstamai pakitęs nuo patologinio įniršio, užriaumojo:

— Kaip jūs drįsote? Kaip jūs drįsote?

Greičiausiai tądien nebuvau protinga, nes ėmiau jai aiškintis:

— Aš nenorėjau jūsų trukdyti. Aš tik norėjau pareikšti jums savo draugiškumą...

Neapykantos pagauta, ji nubloškė mano ranką tarsi turniketą ir suriko:

— Ar galite užtilti? Ar galite išeiti?

Aiškiai to negalėjau padaryti, nes stovėjau lyg įkalta.

Ji žengė manęs link — su Hirošima dešinėje akyje ir su Nagasakiu kairiojoje. Buvau tikra: jeigu ji galėtų mane nužudyti, nė nesuabejotų.

Galop supratau, ką turiu daryti: aš pasprukau.

Grįžusi į kabinetą, likusią dienos dalį apsimetinėjau, kad darbuojuosi, visą laiką analizuodama savo nevisaprotiškumą ir išsamiai jį apmąstydama, jei taip galima pasakyti.

Bendradarbių akyse Fubuki buvo pažeminta iš pagrindų. Vienintelis dalykas, kurį ji galėjo nuo mūsų nuslėpti, jos paskutinis garbės bastionas, kurį ji galėjo apsaugoti, buvo ašaros. Ji turėjo jėgų mūsų akivaizdoje neverkti.

O aš, klastūnė, nuėjau pasižiūrėti, kaip ji viena verkia. Tarsi būčiau norėjusi išgerti jos kartybių taurę iki pat dugno. Ji nieku gyvu negalėjo manyti, patikėti, sutikti, kad mano poelgis kilo iš gerumo, netgi iš kvailo gerumo.

Po valandos auka sugrįžo ir atsisėdo prie stalo. Niekas į ją nė nežvilgtelėjo. Ji pažiūrėjo į mane: jos išdžiūvusios akys gręžė mane savo neapykanta. Jose buvo parašyta: „Tu atsiimsi savo“.

Paskui ji lyg niekur nieko ėmėsi darbo, palikdama man laisvo laiko pasiaiškinti, ką reiškia jos nuosprendis.

Buvo aišku, kad, jos manymu, mano poelgis buvo grynas atlygis. Ji žinojo, kaip mane niekino praeityje. Be jokios abejonės, jai atrodė, kad mano vienintelis tikslas buvo kerštas. Jai atrodė, kad mano atėjimas pasižiūrėti jos ašarų tualete prilygo skolos grąžinimui.

Taip norėjau, kad ji suprastų klydusi, norėjau pasakyti: „Na gerai, tai buvo kvaila ir netaktiška, bet maldauju jūsų manimi patikėti: aš neturėjau kito motyvo — vien tik geranorišką, drąsų ir kvailą žmoniškumą. Kurį laiką pykau ant jūsų, tai tiesa, tačiau kai išvydau jus tokią pažemintą, manyje neliko niekam kitam vietos — tik paprasčiausiai užuojautai. O jūs, tokia jautri, ar galite suabejoti, kad šioje bendrovėje, ne, šioje planetoje, yra kas nors, kuris taip jus vertina, taip jumis žavisi ir taip gerbia jūsų valdingumą kaip aš?"

Aš niekada nesužinosiu, kaip ji būtų reagavusi, jei tai būčiau jai pasakiusi.

Rytojaus dieną Fubuki pasitiko mane dieviškos ramybės veidu. „Ji atsigavo, jai geriau", — pamaniau.

Pakeltu balsu ji man pareiškė:

— Turiu jums naują darbą. Sekite paskui mane.

Nusekiau paskui ją, išeinančią iš salės. Dabar jau aš nebuvau rami: mano naujoji veikla nebuvo susieta su buhalterijos skyriumi? Kas tai galėjo būti? Ir kurgi ji mane vedė?

Man tapo aiškiau, kai supratau, kad einame tualetų kryptimi. Bet ne, galvojau aš. Mes, žinoma, paskutiniu

momentu pasuksime į dešinę arba į kairę, kad atsidurtumėme kitame kabinete.

Bet mes nepasukome nei į kairę, nei į dešinę. Ji nusitempė mane tiesiai į tualetą.

„Be abejonės, ji mane atsivedė į šią nuošalią vietą, kad pasiaiškintumėm dėl vakarykščio įvykio", — pamaniau.

Bet ne. Ji šaltai pareiškė:

— Štai jūsų naujasis postas.

Ryžtingu veidu ji man labai profesionaliai parodė, ką nuo šiol turėsiu daryti. Reikėjo pakeisti „sauso ir švaraus rankšluosčio" ritinėlį, kai šis šluostantis rankas bus visiškai susidėvėjęs; taip pat reikėjo parūpinti naujo tualetinio popieriaus kabinoms, — tuo tikslu ji man patikėjo brangius raktus nuo sandėlio, kur ir buvo sudėti šie lobiai, saugomi nuo „Jumamoto" bendrovės darbuotojų, kuriems jie neva buvo tikras troškimo objektas.

Viršūnė buvo pasiekta, kai šis gražus padaras švelniai paėmė šepetėlį klozetui valyti ir pradėjo man labai rimtai aiškinti, kaip juo naudotis, — nejaugi ji manė, kad aš to nežinau? Niekada nebūčiau pagalvojusi, kad man teks pamatyti šią dievaitę su tokiu įrankiu rankoje. Juo labiau įteikiančią jį kaip naująjį mano skeptrą.

Visiškai sumišusi paklausiau:

— Kokį žmogų aš pakeičiu?

— Jokį. Valytojos šias užduotis atlieka vakarais.

— Jos išėjo iš darbo?

— Ne. Tiesiog jūs privalote suprasti, kad naktinės pamainos nepakanka. Neretai dienos metu nebelieka popierinio rankšluosčio arba kabinose neberandame tualetinio popieriaus, arba unitazas būna suteptas iki pat vakaro. Tai ypač nemalonu, kai priimame „Jumamoto" svečius.

Valandėlę mąsčiau, kas nemaloniau — matyti unitazą, suteptą kitos bendrovės darbuotojo, ar bendradarbio. Bet rasti atsakymą į šį klausimą, susijusį su etiketu, man nebuvo laiko, nes Fubuki su švelnia šypsena padarė išvadą:

— Nuo šiol jūsų dėka mes nebejausime šių nepatogumų.

Ir išėjo. Savo paaukštinimo vietoje pasilikau viena — sumišusi, sustingusi, nuleistomis rankomis. Tada durys vėl prasivėrė ir pasirodė Fubuki. Tarsi spektaklyje ji sugrįžo, kad mane pribaigtų:

— Aš pamiršau: savaime suprantama, jūsų pareiga valyti ir vyrų tualetą.

Trumpai pakartokime. Būdama maža, aš norėjau tapti Dievu. Labai greitai supratau, kad per daug noriu, ir, vyną atskiedusi trupučiu švęsto vandens, tapau Jėzumi. Greitai suvokiau, kad mano ambicijos per toli siekia, ir sutikau, kai būsiu didelė, tapti kankine.

Suaugusi nusprendžiau nepasiduoti didybės manijai ir nutariau japonų įmonėje dirbti vertėja. Deja, tai man buvo pernelyg gerai, ir aš turėjau nulipti hierarchijos laipteliais žemyn ir tapti buhaltere. Bet mano socialinis krytis neturėjo jokių stabdžių. Taigi buvau paskirta į visiško niekio postą. Nelaimei, — ir tai turėjau numanyti, — visiškas niekis man vis dar buvo pernelyg gerai. Ir tada sulaukiau paskutinio paskyrimo: tapau unitazų valytoja.

Buvo galima tiesiog žavėtis tokiu žiauriu keliu — nuo dievybės prie tualeto kabinų. Apie dainininkę, galinčią iš soprano pereiti prie kontralto, sakoma, kad jos tesitūra

yra plati: leidžiu sau pabrėžti ypatingą savo sugebėjimų tesitūrą, mokėjimą dainuoti visais registrais — tiek Dievo, tiek ponios Sisi.

Sumišimui pradingus, pirmiausia pajutau keistą palengvėjimą. Pranašumas šveičiant suteptus unitazus yra tas, kad nebereikia bijoti, jog krisi dar žemiau.

Tai, kas dėjosi Fubuki galvoje, be abejonės, buvo galima nusakyti taip: „Tu mane persekiojai tualete? Labai gerai — ten ir pasiliksi".

Aš ten ir likau.

Manau, kad bet kas mano vietoje būtų išėjęs iš darbo. Bet kas, tik ne japonas. Suteikusi man šias pareigas, mano viršininkė norėjo priversti mane mesti darbą. O tai padaryti reiškė prarasti savigarbą. Valyti unitazus, žvelgiant japonų akimis, nebuvo garbinga, bet tai nereiškė, kad savigarba yra prarasta.

Iš dviejų blogybių reikia rinktis mažesnę. Buvau sudariusi sutartį vieneriems metams. Vadinasi iki 1991-ųjų sausio 7 dienos. Buvo birželis. Aš išlaikysiu ir pasielgsiu kaip tikra japonė.

Šiuo atveju aš nenusižengiau taisyklei: kiekvienas užsienietis, trokštantis integruotis į Japoniją, garbės reikalu laiko gerbti Imperijos papročius. Pabrėžtina tai, kad atvirkščias variantas būtų visiška netiesa: japonai, kurie piktinasi kitų nusižengimais jų taisyklėms, niekada nesijaudina dėl savo pačių nusižengimų kitų tautų elgesio normoms.

Aš suvokiau šią neteisybę ir vis dėlto jai iš pagrindų paklusau. Labiausiai nesuvokiami gyvenimo poelgiai

dažnai kyla iš užsilikusio jaunystės kvaitulio: kai buvau vaikas, japoniško mano pasaulio grožis mane taip smarkiai sujaudino, kad iki šiol gyvenau kupina emocijų. Šiuo metu man prieš akis atsivėrė siaubas sistemos, kuri neigė tai, ką aš mylėjau, ir vis dėlto likau ištikima toms vertybėms, kuriomis nebetikėjau.

Aš nepraradau savigarbos. Septynis mėnesius darbavausi „Jumamoto" bendrovės tualetuose.

Taigi prasidėjo naujas gyvenimas. Kad ir kaip keistai atrodytų, nesijaučiau pasiekusi dugną. Šis darbas, įskaitant viską, buvo kur kas mažiau šlykštus nei buhalterės užsiėmimas — aš turiu galvoje pareigą tikrinti komandiruočių išlaidas. Net neabejoju, kas geriau: ar ištisą dieną iš skaičiavimo mašinėlės traukti vis labiau jaukiančius protą skaičius, ar iš sandėlio traukti tualetinio popieriaus ritinėlius.

Nuo šiol savo tarnyboje nejaučiau, kad nesusitvarkau su esama padėtimi. Mano protiškai atsilikusios smegenys suprato joms keliamų užduočių esmę. Nebereikėjo atsekti kovo 19 dienos markės kursą, norint sąskaitą už nakvynę viešbutyje konvertuoti į jenas, paskui savo duomenis palyginti su tais, kuriuos pateikė darbuotojas, ir svarstyti, kodėl jis gavo 23 254, o aš 499 212. Dabar reikėjo nešvarumus konvertuoti į švarą, o popieriaus nebuvimą į jo buvimą.

Sanitarinė higiena neapsieina be protinės higienos. Tiems, kurie nepraleis progos mano paklusimą niekingam nuosprendžiui pavadinti negarbingu, turiu pasakyti štai ką: nė vieną akimirką per šiuos septynis mėnesius nesijaučiau pažeminta.

Nuo to momento, kai gavau šį neįtikėtiną paskyrimą, aš įžengiau į kitą egzistencijos matmenį: paprastos ir tyros ironijos pasaulį. Manau, kad viskas apsivertė aukštyn kojom dėl nevalingos reakcijos: norėdama ištverti septynis mėnesius, kuriuos teko čia praleisti, turėjau pakeisti tai, ką iki šiol laikiau savo gyvenimo orientyrais.

Ir vykstant išganingam savisaugos procesui šis vidinis perversmas buvo gana staigus. Netrukus mano galvoje nešvarumas tapo švara, gėda — šlove, kankintoja — auka, o tai, kas bjauru, — juokinga.

Pabrėžiu paskutinį žodį: pragyvenau šiose vietose (dabar tinkama proga tai pasakyti) patį juokingiausią savo gyvenimo etapą, kuriame vis dėlto buvo visko. Rytais, kai metro atveždavo mane prie „Jumamoto" pastato, jau vien nuo minties, kas manęs laukia, suimdavo juokas. O tada, kai posėdžiaudavau savo ministerijoje, turėjau kovoti su pamišėliško juoko protrūkiais.

Bendrovėje šimtui vyrų teko penkios moterys, iš kurių vienintelė Fubuki buvo pasiekusi atsakingo darbuotojo statusą. Taigi liko trys tarnautojos, kurios dirbo kituose aukštuose, — na, o aš buvau įgaliota dirbti tik keturiasdešimt penkto aukšto tualetuose. Vadinasi, keturiasdešimt penkto aukšto moterų išvietė buvo, taip sakant, mano viršininkės ir mano žinioje.

Beje, mano geografinis apribojimas — darbas tik keturiasdešimt penktame aukšte — rodė, kad mano paskyrimas visiškai nenaudingas. Jeigu tai, ką kariškiai elegantiškai vadina „stabdymo pėdsakais", taip varžė lankytojus, nesuprantu, kaip jie galėjo mažiau trikdyti keturiasdešimt ketvirtame ir keturiasdešimt šeštame aukštuose.

Aš nepasinaudojau šiuo argumentu. Jeigu būčiau jo griebusis, be jokios abejonės, būčiau išgirdusi: „Visiškai teisingai. Nuo šiol kitų aukštų tualetai taip pat atiteks jūsų jurisdikcijai". Mano ambicijos tenkinosi keturiasdešimt penktuoju.

Mano vertybių perkainojimas nenuėjo veltui. Fubuki iš tiesų buvo įžeista, nes ji, be abejonės, tai palaikė mano nerangumo apraiška. Buvo aišku, kad ji tikėjosi mano išėjimo iš darbo. Likdama aš jai sumaišiau kortas. Negarbė užklupo ją pačią.

Žinoma, šis pralaimėjimas niekada nebuvo išreikštas žodžiais, bet aš vis dėlto turėjau įrodymų.

Taigi man buvo suteikta proga vyrų tualete susidurti su pačiu ponu Haneda. Mums abiem šis įvykis padarė didelį įspūdį: man, nes buvo sunku įsivaizduoti Dievą šioje vietoje, ir jam, be abejonės, todėl, kad jis nieko nežinojo apie mano paaukštinimą.

Akimirksnį jis šypsojosi, pamanęs, kad aš per savo legendinį žioplumą sumaišiau išvietes. Bet nustojo šypsotis, kai pamatė, kad išimu ritinėlį su rankšluosčiu, kuris nebebuvo nei sausas, nei švarus, ir pakeičiu jį kitu. Tada jis viską suprato ir nebedrįso į mane net pažvelgti. Jis atrodė labai susinepatoginęs.

Nesitikėjau, kad šis epizodas pakeis mano likimą. Ponas Haneda buvo pernelyg geras prezidentas, kad peržiūrėtų savo valdinių įsakus, juo labiau kad jie buvo duoti vienintelio jo įmonėje moteriškos giminės atstovo. Vis dėlto aš turėjau priežasčių manyti, kad Fubuki jam pasiaiškino dėl mano paskyrimo.

Iš tiesų, rytojaus dieną moterų tualete ji rimtu balsu man pasakė:

— Jeigu jums yra dėl ko skųstis, turite kreiptis į mane.

— Aš niekam nesiskundžiau.

— Jūs puikiai žinote, ką noriu pasakyti.

Ne taip jau puikiai tai žinojau. Ką aš turėjau daryti, kad neatrodytų, jog noriu pasiskųsti? Tuojau pat sprukti iš vyrų tualeto ir leisti patikėti, kad iš tiesų sumaišiau išvietes?

Ir vis dėlto mane sužavėjo viršininkės frazė: „Jeigu jums yra dėl ko skųstis..." Labiausiai iš šios formuluotės man patiko tas „jeigu": jis rodė, kad skųstis man nėra dėl ko.

Hierarchinė sistema leido dar dviem asmenims mane iš čia ištempti: ponui Omočiui ir ponui Saito.

Buvo savaime aišku, kad viceprezidentui mano likimas nerūpi. Priešingai, jis mano paskyrimą sutiko su didžiausiu entuziazmu. Kai jis su manimi susidūrė tualete, linksmai mestelėjo:

— Na ką, smagu turėti darbą?

Jis tai pasakė be jokios ironijos. Be abejonės, jis manė, kad aš susiradau veiklą, būtiną mano vystymuisi, kurio pagrindą ir sudaro darbas. Tai, kad negabi būtybė, tokia kaip aš, pagaliau turi vietą įmonėje, jo akimis žiūrint, buvo teigiamas įvykis. Beje, jam turėjo palengvėti, kad nebereiks man mokėti atlyginimo už nieką.

Jeigu kas nors jam būtų pareiškęs, kad šis paskyrimas mane žemina, jis būtų sušukęs:

— Dar ko! Tai žeidžia jos orumą? Ji turi būti laiminga jau vien dėl to, kad dirba mums.

Ponas Saito į tai žiūrėjo visai kitaip. Atrodė, kad jam ši istorija labai nemaloni. Aš pastebėjau, kad jis priešais Fubuki drebėdavo iš baimės: ji skleidė keturiasdešimt kartų daugiau jėgos ir valdingumo nei jis. Už nieką pasaulyje jis nebūtų drįsęs įsikišti.

Kai jis susidūrė su manimi tualete, jo liguistą veidą iškreipė nervinga grimasa. Mano viršininkė buvo teisi, kalbėdama apie pono Saito žmoniškumą. Jis buvo geras, bet bailus.

Nemaloniausia šioje vietoje buvo sutikti nuostabųjį poną Tenši. Jam įėjus ir mane pamačius, jo veidas persimainė. Kai pirmoji nuostaba išnyko, jis tapo oranžinis. Jis sušnabždėjo:

— Ameli-san...

Čia jis nutilo suprasdamas, kad nėra ką daugiau pasakyti. Ir tada jis pasielgė keistai: tuojau pat išėjo, neatlikęs jokio reikalo, priderančio šioje vietoje.

Nežinojau, ar jo poreikis dingo, ar jis nuėjo į tualetą kitame aukšte. Man pasirodė, kad ponas Tenši dar kartą rado pačią kilniausią išeitį: savo nepritarimą dėl mano likimo jis parodė boikotuodamas tualetą keturiasdešimt penktame aukšte. Mat aš jo ten daugiau nemačiau, o kad ir koks jis angeliškas buvo, negalėjo gi jis būti bekūnė dvasia.

Labai greitai supratau, kad jis pasakė gražų pamokslą ir savo valdiniams: netrukus nė vienas narys iš pieno produktų skyriaus nebeidavo į mano irštvą. Ir po truputėlį aš pastebėjau, kad vyrų tualeto nelankomumas vis didėja ir prie to prisideda netgi kiti skyriai.

Aš laiminau poną Tenši. Negana to, šis boikotas buvo tikras kerštas „Jumamoto" bendrovei: tarnautojai, kurie verčiau eidavo į keturiasdešimt ketvirtą aukštą, laukdami lifto prarasdavo laiką, kuris galėjo būti skirtas tarnybai bendrovėje. Japonijoje tai vadinama sabotažu — tai vienas didžiausių japonų nusikaltimų, toks bjaurus, kad vartojamas prancūziškas žodis, nes reikia

būti užsieniečiu, norint sugalvoti terminą tokiam niekšingam poelgiui.

Šis solidarumas sujaudino mano širdį ir sužadino filologinę aistrą: jeigu žodis „boikotas" ir kilo iš airių savininko Boikoto vardo, vis dėlto galima numanyti, kad jo giminės vardo etimologiją galima sieti su žodžiu *boy* — berniukas. Ir iš tiesų, mano ministeriją blokavo išimtinai vyriška giminė.

Mergaičių boikoto nebuvo. Priešingai, atrodė, kad Fubuki kaip niekada įsiutusi ir vis dažniau lankosi išvietėje. Ji netgi ėmėsi du kartus per dieną tenai valytis dantis: kas galėjo pagalvoti, kad jos neapykanta turės teigiamų padarinių jos burnos ir dantų higienai. Ji taip ant manęs niršo už tai, kad neišėjau iš darbo, jog griebdavosi bet kokios dingsties, norėdama mane paerzinti.

Jos elgesys man kėlė juoką. Fubuki tikėjosi mane išvesti iš pusiausvyros, bet išėjo priešingai — aš netvėriau džiaugsmu, turėdama tiek progų pasigėrėti jos audringu grožiu mudviejų ginaikėjoje. Nebuvo intymesnio buduaro už moterų tualetą keturiasdešimt penktame aukšte: kai durys prasiverdavo, aš iš anksto žinojau, kad tai mano viršininkė, nes kitos trys moterys dirbo keturiasdešimt ketvirtajame. Todėl tai buvo uždara rasiniška vieta, kur daug kartų per dieną susitikdavo dvi tragedijos herojės, norėdamos sukurti naują epizodą su aistringu kivirču.

Po truputį vyrų vengimas lankytis keturiasdešimt penkto aukšto tualete tapo pernelyg akivaizdus. Aš ten matydavau tik du ar tris sutrikusius kolegas ir dar vicepre-

zidentą. Manau, kad pastarasis buvo šokiruotas tokios padėties ir perspėjo viršininkus.

Jiems tai turėjo tapti tikra taktine problema: kad ir kokie galingi būtų, bendrovės valdantieji sluoksniai vis tiek negalėjo įsakyti valdiniams eiti tenkinti poreikių savo, o ne kitame aukšte. Tačiau jie negalėjo šio sabotažo toleruoti. Tad reikėjo kažko imtis. Betgi ko?

Žinoma, atsakomybė už šią niekšybę krito ant manęs. Fubuki įėjo į ginaikėją ir siaubingu tonu pasakė:

— Tai negali daugiau tęstis. Jūs ir vėl trikdote aplinkinius.

— Ką aš vėl padariau?

— Jūs tai gerai žinote.

— Prisiekiu, nežinau.

— Ar nepastebėjote, kad vyrai nebedrįsta lankytis keturiasdešimt penkto aukšto tualete? Jie gaišta laiką, eidami į tualetus, esančius kituose aukštuose. Jūsų buvimas juos varžo.

— Suprantu. Bet juk ne aš pasirinkau šią vietą. Jūs to nepaneigsite.

— Akiplėša! Jeigu turėtumėte savigarbos, to nebūtų.

Aš suraukiau antakius:

— Nesuprantu, kuo čia dėta mano savigarba?

— Jeigu žiūrite į vyrus, einančius į prausyklą, taip pat kaip ir į mane, jų poelgį lengva paaiškinti.

Prapliupau juoktis:

— Būkite rami, aš į juos visiškai nežiūriu.

— Tad kodėl jie nepatogiai jaučiasi?

— Tai normalu. Juos tiesiog trikdo priešingos lyties asmens buvimas.

— Tai kodėl nedarote iš to išvadų?

— Kokias išvadas turėčiau padaryti?

— Daugiau tenai nesirodyti!

Mano veidas nušvito:

— Aš esu atleista nuo darbų vyrų tualete? O, ačiū!

— Aš to nesakiau!

— Tada nesuprantu.

— Tai štai, kai tik vyras įeina, jūs išeinate. Ir grįžtate palaukusi, kol jis išeis.

— Gerai. Bet būdama moterų tualete negaliu žinoti, ar kas nors yra vyrų tualete. Nebent...

— Kas?

Aš nutaisiau pačią kvailiausią ir romiausią miną.

— Turiu idėją! Tereikia vyrų išvietėje įtaisyti stebėjimo kamerą, kurios stebėjimo ekranas būtų moterų tualete. Taip aš visada žinosiu, kada galiu tenai įeiti.

Fubuki pažiūrėjo į mane su siaubu.

— Kamera vyrų tualete? Ar prieš kalbėdama jūs kartais pagalvojate?

— Vyrai apie tai nesužinos! — naiviai variau savo.

— Užtilkite! Jūs esate nevisaprotė!

— Tai tikėtina. Tik įsivaizduokite, kad būtumėte paskyrusi šį postą kam nors protingam!

— Kokią teisę turite man atsikirtinėti?

— Kuo gi aš rizikuoju? Jūs juk negalite man suteikti žemesnių pareigų.

Čia aš nuėjau pernelyg toli. Pamaniau, kad mano viršininkė gavo infarktą. Ji pervėrė mane žvilgsniu.

— Atsargiai! Jūs nė nenutuokiate, kas gali jums atsitikti.

— Tai pasakykite man.

— Pasisaugokite! Ir žinokite, kad turite palikti vyrų tualetą, kai kas nors į jį įeis.

Ji išėjo. Paklausiau savęs, ar jos grasinimai pagrįsti, ar ji tiesiog dumia akis.

Taigi paklusau naujam nurodymui, džiaugdamasi galimybe mažiau lankytis vietoje, kur per du mėnesius turėjau slogią privilegiją suprasti, kad japonų vyras niekuo neišsiskiria. Japonė su siaubu reaguodavo į kiekvieną jos pačios sukeltą mažiausią bruzdesį, o japonas visai nekreipdavo į tai dėmesio.

Nors ir nedažnai lankiausi vyrų tualete, vis dėlto pastebėjau, kad darbuotojai iš pieno produktų skyriaus nebuvo atsisakę įpročio vengti keturiasdešimt penkto aukšto: paakinti savo šefo, jie tęsė boikotą. Te dangiškoji malonė nusileidžia ant pono Tenši.

Iš tiesų, nuo mano paskyrimo eiti į bendrovės tualetą buvo tapę politiniu aktu.

Vyras, kuris vis dar lankėsi keturiasdešimt penkto aukšto tualete, turėjo mąstyti taip: „Aš visiškai paklūstu valdžiai, ir man visiškai tas pats, kad žeminami užsieniečiai. Beje, jiems „Jumamoto" bendrovėje ne vieta".

Tie, kurie ten nesilankė, reiškė tokią nuomonę: „Pagarba viršininkams man netrukdo išsaugoti kritinės dvasios dėl tam tikrų jų sprendimų. Kita vertus, manau, kad „Jumamoto" turėtų įdarbinti daugiau užsieniečių ir suteikti jiems keletą atsakingų postų, kuriuos užimdami jie būtų mums naudingi".

Niekada išvietės nebuvo virtusios tokia svarbia ideologinio ginčo arena.

Kiekviena būtybė vieną dieną patiria emocinį šoką, kuris padalija šį gyvenimą į prieš ir po, ir netgi mažiausio prisiminimo pakanka, kad vėl apimtų nesuvokiamas, gyvuliškas ir nepraeinantis siaubas.

Bendrovės tualetai moterims buvo nuostabūs, nes šviesa į juos patekdavo pro didelį langą. Šis mano pasaulyje užėmė milžinišką vietą: prie jo leidau ištisas valandas, kaktą prispaudusi prie stiklo, žaidžiau savo šokimą į tuštumą. Matydavau savo krentantį kūną, ir nuo šio kritimo mane persmelkdavo svaigulys. Dėl šios priežasties galiu patvirtinti, kad savo poste nenuobodžiavau nė minutės.

Aš buvau pasinėrusi į savo žaidimą kristi pro langą, kai įsiplieskė nauja drama. Išgirdau, kaip už manęs veriasi durys. Tai galėjo būti tik Fubuki. Vis dėlto tai nebuvo švarus ir greitas mano kankintojos, stumiančios duris, garsas. Tai buvo kažkas panašaus į verčiamų durų bildesį. Ir žingsniai nebuvo aukštų batelių. Tuos dundančius žingsnius lydėjo rujojančio sniego žmogaus švokštimas.

Visa tai įvyko labai greitai, ir aš vos spėjau atsisukti ir pamatyti ant manęs puolančią viceprezidento masę.

Sekundės dalelė apstulbimo („Dangau! Vyras — jei šį storą lašinių paltį buvo galima vadinti vyru — moterų tualete!"), paskui — amžinybė panikos.

Jis pačiupo mane kaip kad King Kongas blondinę ir išsitempė į koridorių. Buvau žaisliukas jo rankose. Mano baimė ėmė lietis per kraštus, kai pamačiau, kad jis mane velka į vyrų tualetą.

Į galvą atėjo Fubuki grasinimai: „Jūs nežinote, kas gali jums atsitikti". Ji neblefavo. Man atėjo laikas sumokėti už savo nuodėmes. Mano širdis nustojo plakusi. Mano smegenys sukūrė savo testamentą.

Prisiminiau, ką pagalvojau: „Jis tuoj tave išprievartaus ir nužudys. Taip, bet kokia eile? Kad tik pirmiau užmuštų!"

Vienas vyras prausykloje plovėsi rankas. Deja, trečiojo dalyvavimas neatrodė galįs pakeisti pono Omočio ketinimus. Jis atvėrė kabinos duris ir bloškė mane prie unitazo.

„Išmušė tavo valanda", — pasakiau sau.

Jis ėmė konvulsyviai rėkti tris skiemenis. Mano siaubas buvo toks didelis, kad nieko nesupratau: maniau, tai turbūt kažkas panašaus į kamikadzių „banzai!" seksualinės prievartos metu.

Pasiekęs įtūžio viršūnę, jis ir toliau rėkė tuos tris garsus. Staiga man nušvito protas, ir aš supratau, ką reiškia tie balbatavimai:

— No pepa! No pepa!

Tai japonų-amerikiečių kalba reiškė:

— *No paper! No paper!*

Taigi viceprezidentas pasirinko tokį subtilų būdą, norėdamas man pranešti, kad šioje vietoje nėra popieriaus.

Nieko nelaukdama nulėkiau iki sandėlio, kurio raktą turėjau, ir drebančiomis kojomis parbėgau su krūva ritinėlių rankose. Ponas Omočis stebėjo, kaip juos kabinu, kažką suriko, bet tai negalėjo būti komplimentas, išmetė mane lauk ir užsidarė viskuo aprūpintoje kabinoje.

Sudraskyta siela aš pasislėpiau moterų tualete. Susigūžiau kamputyje ir apsipyliau ašaromis. Kaip tyčia tuo metu Fubuki atėjo išsivalyti dantų. Veidrodyje pamačiau, kaip ji putota nuo dantų pastos burna žiūri į mane raudančią. Jos akys džiūgavo. Akimirksnį jos nekenčiau ir troškau jos mirties. Staiga pagalvojusi apie jos giminės

vardo ir lotyniško žodžio, atėjusio į galvą kaip tik tuo metu, sutapimą, aš kone nesušukau: „Memento mori!"*

Prieš šešerius metus buvau sužavėta japonų filmo, kuris vadinosi *Furyo* — angliškas jo pavadinimas *Merry Christmas, mister Lawrence***.

Veiksmas vyko per Ramiojo vandenyno kampaniją, apie 1944-uosius. Būrys britų karių buvo įkalinti japonų karo stovykloje. Tarp vieno anglo (Deivido Bovio) ir japonų vado (Riuišio Sakamoto) užsimezgė tai, kas tam tikruose vadovėliuose vadinama „paradoksaliu ryšiu".

Galbūt dėl to, kad tada buvau labai jauna, mane šis Ošimos filmas labai sukrėtė, ypač nesantaikos tarp dviejų herojų scenos. Visa pasibaigė tuo, kad japonas anglą nuteisė myriop.

Viena iš pačių nuostabiausių šio ilgo metražo filmo scenų įvyko pabaigoje, kai japonas atėjo pasižiūrėti į leisgyvę auką. Norint jį nubausti, jo kūnas buvo užkastas žemėje, ir iš jos saulės atokaitoje kyšojo vien tik galva: šis išradingas nuosprendis įkalintąjį žudė vienu metu trim būdais: troškuliu, alkiu ir karščiu.

Tai buvo juo efektyviau, kad balta brito oda buvo labai jautri nudegimui. Ir kai karo vadas, griežtas ir orus, atėjo susikaupti prie savo „paradoksalaus ryšio" objekto, mirštančiojo veidas buvo įgavęs perkepusio jautienos kepsnio spalvą ir šiek tiek pajuodavęs. Man buvo šešiolika metų, ir atrodė, kad toks mirties būdas — nuostabus meilės įrodymas.

Aš negalėjau nematyti šios istorijos ir mano vargų „Jumamoto" bendrovėje panašumo. Žinoma, bausmė, kurią

* Atmink, kad mirsi *(lot.)*.

** Linksmų Kalėdų, pone Lorencai *(angl.)*.

turėjau atlikti, buvo kitokia. Bet aš vis tiek jaučiausi karo belaisve japonų stovykloje ir mano kankintoja buvo bemaž tokia pat graži kaip ir Riuišis Sakamoto.

Vieną dieną, kai ji plovėsi rankas, paklausiau, ar matė šį filmą. Ji linktelėjo. Tą dieną, matyt, pajutau drąsos antplūdį, nes kalbėjau toliau:

— Ar jums patiko?

— Muzika buvo nuostabi. Gaila, kad ten papasakota netikra istorija.

(Pati to nežinodama, Fubuki buvo nuosaikiojo revizionizmo, kuris dar veikė didžiąją dalį Tekančios Saulės šalies jaunimo, šalininkė: jos tėvynainiams nebuvo ko sau priekaištauti dėl paskutinio karo ir jų įsiveržimo į Aziją, nes jo tikslas buvo apginti čiabuvius nuo nacių. Man nesinorėjo apie tai su ja diskutuoti.)

— Manau, kad į tai reiktų pažiūrėti kaip į metaforą, — pasakiau su pasitenkinimu.

— Kieno metaforą?

— Tarpusavio ryšių. Pavyzdžiui, ryšių tarp jūsų ir manęs.

Ji pažiūrėjo į mane sumišusi, klausdama savęs, ką šita proto atsilikėlė galėjo dar išsigalvoti.

— Taip, — variau savo. — Tarp jūsų ir manęs toks pats skirtumas kaip tarp Riuišio Sakamoto ir Deivido Bovio. Kaip tarp Rytų ir Vakarų. Už konflikto regimybės tūno tas pats abipusis smalsumas, tas pats nesusipratimas, slepiantis tikrą troškimą suprasti vienas kitą.

Nors stengiausi vartoti kuo kuklesnius palyginimus, supratau, kad jau per toli nuėjau.

— Ne, — santūriai pasakė mano viršininkė.

— Kodėl?

Kaip ji galėjo paprieštarauti? Jos pasirinkimas buvo didelis: „Jūsų atžvilgiu nejaučiu jokio smalsumo". Arba: „Aš neturiu jokio noro suprasti jus". Arba: „Koks įžūlumas drįsti sulyginti jūsų ir karo belaisvio likimus!" Arba: „Šiuos du personažus siejo kažkas jaudinančio, o apie save to jokiu būdu nepasakyčiau".

Bet ne. Fubuki buvo labai sumani. Ramiu ir švelniu balsu ji davė įtikinamą ir derantį su jos mandagumu atsakymą:

— Mano galva, jūs nesate panaši į Deividą Bovį.

Reikėjo pripažinti, kad ji teisi.

Retai kada būdavo, kad šiame poste, kuris nuo šiol buvo skirtas man, su kuo nors pasikalbėdavau. Tai nebuvo draudžiama, bet nerašyta taisyklė to man daryti neleido. Keista, bet kai dirbi ne itin garbingą darbą, vienintelis garbės išsaugojimo būdas yra tylėjimas.

Iš tiesų, jeigu unitazų valytoja yra šneki, tada belieka galvoti, kad šis darbas jai patinka, kad ten jai ir vieta ir kad šis smagus užsiėmimas jai net įkvepia norą čiauškėti.

Ir priešingai, jeigu ji tyli, vadinasi, savo darbą vertina kaip vienuolišką marinimąsi. Užgožta savosios tylos, ji atlieka misiją, atperkančią žmonijos nuodėmes. Bernanosas* kalba apie slegiančią Blogio banalybę, na, o unitazų valytoja pažįsta slegiančią išmatų banalybę, visuomet tą pačią, nepriklausomai nuo bjaurių skirtybių.

Tyla ji išsako sielvartą. Ji yra išviečių karmelitė.

* *Georges Bernanos* (1888—1948) — prancūzų rašytojas, maištininkas ir mistikas.

Taigi aš tylėjau ir daug mąsčiau. Pavyzdžiui, nors nebuvau panaši į Deividą Bovį, supratau, jog mano palyginimas buvo tinkamas. Iš tikrųjų, mudviejų padėtis buvo panaši. Kadangi Fubuki paskyrė man tokį nešvarų darbą, jos jausmai man negalėjo būti visiškai neutralūs.

Be manęs, ji turėjo ir kitų valdinių. Aš nebuvau vienintelis asmuo, kurio ji nekentė ir kurį smerkė. Be manęs, ji galėjo atiduoti šioms kančioms ir kitus. Bet ji savo žiaurumą lavino tik su manimi. Tai turėjo būti privilegija.

Aš nusprendžiau, kad esu išrinktoji.

Šie puslapiai galėtų kelti mintį, kad už „Jumamoto" sienų aš neturėjau kito gyvenimo. Tai netiesa. Už „Jumamoto" sienų aš turėjau gyvenimą, kuris toli gražu nebuvo tuščias ir bevertis.

Tačiau nusprendžiau apie jį čia nekalbėti. Pirmiausia todėl, kad tai kita tema. Ir dar todėl, kad, atsižvelgiant į mano darbo valandas, bet kuriuo atveju šio privataus gyvenimo laikas buvo ribotas.

Bet ypač dėl šizofreniško pobūdžio priežasties: kai būdavau savo poste, „Jumamoto" keturiasdešimt penkto aukšto tualete, ir šveisdavau darbuotojų atmatų likučius, buvo neįmanoma suvokti, kad už šio statinio sienų, už vienuolikos metro stotelių yra vieta, kur gyvena mane mylintys ir gerbiantys žmonės, nematantys jokio ryšio tarp unitazo šepetėlio ir manęs.

Kai šis naktinis kasdienis gyvenimas iškildavo mano sąmonėje darbo vietoje, galėdavau pagalvoti tik viena: „Ne. Tu sugalvojai šį namą ir šiuos žmones. Jei tau susi-

darė įspūdis, kad jie egzistuoja kur kas ilgiau nei tau paskirtas naujas darbas, vadinas, tai iliuzija. Atverk akis: ko vertas tas pamėkliškas žmogaus kūnas, palyginti su tualetų fajanso amžinybe? Prisimink subombarduotų miestų fotografijas: negyvi žmonės, ligi pamatų sugriauti namai, bet išvietės dar didingiau stiebiasi į dangų, aptūpusios pribrinkusius vamzdynus. Kai Apokalipsė atliks savo darbą, miestai bus ne kas kita, kaip unitazų miškai. Mielas kambarys, kuriame tu miegi, žmonės, kuriuos myli, tėra tavo sielą raminantys kūriniai. Būtybėms, atliekančioms pasigailėtiną darbą, pasak Nyčės, būdinga susikurti iliuzijų pasaulį, žemiškąjį ar dangiškąjį rojų, kuriuo jie stengiasi įtikėti, norėdami pasiguosti dėl bjaurių gyvenimo sąlygų. Jų susikurtas edenas tiek pat nuostabus, kiek šlykštus jų darbas. Patikėk: išskyrus keturiasdešimt penktojo aukšto išvietes, daugiau nieko nėra. Viskas tėra čia ir dabar".

Tada aš prisiartindavau prie lango, perbėgdavau akimis vienuolika metro stotelių ir žvelgdavau į kelio atkarpos galą: tenai nebuvo jokio matomo ar įsivaizduojamo namo. „Tu gerai žinai: ta rami buveinė yra tavo vaizduotės vaisius".

Man nieko kito daugiau nelikdavo, kaip tik prispausti kaktą prie stiklo ir iššokti pro langą. Buvau vienintelis žmogus pasaulyje, kuriam atsitiko toks stebuklas: šokimas pro langą man išgelbėjo gyvybę.

Dar ir dabar visame mieste galima rasti mano kūno skutelių.

Slinko mėnesiai. Sulig kiekviena diena laikas netekdavo savo prasmės. Nesugebėjau atskirti, ar jis teka greitai ar lėtai. Mano atmintis pradėjo veikti kaip vandens

nuleidimo svirtelė. Vakarais ją patraukdavau. Įsivaizduojamas šepetėlis pašalindavo paskutinius nešvarumų likučius.

Ritualinis valymas nieko nereiškė, nes mano smegenų unitazas kiekvieną rytą vėl būdavo nešvarus.

Kaip tai pastebėjo dauguma mirtingųjų, tualetas yra tinkama vieta meditacijai. Man, tapusiai tualeto karmelite, atsivėrė puiki proga apmąstymams. Ir mąstydama tenai aš supratau vieną svarbų dalyką: gyvenimas Japonijoje — tai darbas įmonėje.

Žinoma, ši tiesa jau buvo aprašyta daugybėje ekonomikos traktatų, skirtų šiai šaliai. Bet dvi galimybes — perskaityti šią frazę knygoje ir ją išgyventi — skiria ištisa siena. Aš galėjau perprasti, ką ši tiesa reiškia „Jumamoto" bendrovės nariams ir man.

Mano golgota nebuvo baisesnė nei jų. Ji tik buvo labiau žeminanti. Bet to nepakako, kad imčiau pavydėti jų padėties. Ji buvo lygiai tokia pat apgailėtina kaip ir manoji.

Buhalteriai, dešimt valandų per dieną perrašinėjantys skaičius, mano akimis žiūrint, buvo aukos, atnašaujamos ant dievybės, stokojančios didingumo ir paslapties, altoriaus. Nuo neatmenamų laikų vergai paaukodavo savo gyvenimą tikrovei, kuri juos pranokdavo: kadaise jie bent jau galėjo tikėtis šioje painiavoje atrasti kažką mistiška. Dabar jie nebegalėjo savęs apgaudinėti. Jų gyvenimas ėjo niekais.

Japonija — šalis, kurioje savižudybių skaičius pats didžiausias. Mane stebina tai, kad savižudybė ten nėra dar dažnesnis reiškinys.

Ir kas gi už įmonės sienų laukia buhalterių su skaičių išplautomis smegenimis? Privalomas bokalas alaus su

tokiais pačiais iškankintais kolegomis kaip ir jie, valandos sausakimšuose metro, jau mieganti žmona, išvargę vaikai, miegas, įsiurbiantis juos kaip tuštėjanti kriauklė, retai pasitaikančios atostogos, kuriomis niekas nemoka pasinaudoti, žodžiu, visa tai, kas neverta gyvenimo vardo.

Blogiausia yra manyti, kad pasaulio mastu šie žmonės yra privilegijuoti.

Atėjo gruodis — mano atsistatydinimo mėnuo. Tai galėtų stebinti: artėjo mano sutarties termino pabaiga, vadinas, apie atsistatydinimą lyg ir nereikėjo galvoti. Ir vis dėlto reikėjo. Aš negalėjau laukti 1991 metų sausio 7-osios vakaro ir paspaudus keletui žmonių ranką išeiti. Šalyje, kurioje dar neseniai pagal sutartį arba be jos buvo neišvengiamai įdarbinama visam laikui, nebuvo įmanoma išeiti iš darbo neatlikus visų formalumų.

Norėdama gerbti tradiciją, turėjau pasakyti apie savo pasitraukimą iš pareigų kiekvienos hierarchijos pakopos atstovui, tai yra keturis kartus, pradedant nuo piramidės apačios: pirmiausia Fubuki, vėliau ponui Saito, paskui ponui Omočiui, galiausiai ponui Hanedai.

Psichologiškai pasiruošiau atlikti šią priedermę. Buvo savaime suprantama, kad turėsiu laikytis didžiosios taisyklės — nesiskųsti.

Be to, buvau gavusi tėvų nurodymą: šis reikalas jokiu būdu neturėjo gadinti gerų santykių tarp Belgijos ir Tekančios Saulės šalies. Vadinas, nereikėjo duoti suprasti, kad nors vienas japonas iš įmonės su manimi netinkamai elgėsi. Vienintelis motyvas, kurį turėjau teisę nurodyti — mat reikėjo nusakyti priežastis, dėl kurių palieku

tokį pelningą postą, — turėjo būti išdėstytas pirmuoju asmeniu vienaskaitos forma.

Vadovaujantis gryna logika, didelio pasirinkimo nebuvo: tai reiškė, kad visas kaltes turėjau prisiimti sau. Tai galėjo atrodyti juokingai, bet laikiausi principo, kad „Jumamoto" samdiniai jausis dėkingi man už tai, jog padėjau jiems neprarasti savigarbos, ir prieštaraudami mane pertraukinės: „Nekalbėkite blogai apie save, jūs esate toks geras žmogus!"

Aš paprašiau savo viršininkės susitikimo. Ji paskyrė pasimatymą po pietų tuščiame kabinete. Tuo momentu, kai ėjau pas ją, demonas man pašnabždėjo į ausį: „Pasakyk jai, kad kaip ponia Sisi tu gali uždirbti daugiau kitoje vietoje". Turėjau kaip reikiant pasistengti, kad užčiaupčiau burną šiam velniui, ir kai atsisėdau priešais gražuolę, jau buvau bepradedanti pamišusiai kvatotis.

Demonas pasirinko šią akimirką, kad pašnabždėtų štai ką: „Pasakyk jai, kad pasiliksi tik tuo atveju, jei šalia unitazo bus pastatyta lėkštė, į kurią kiekvienas įmes po penkiasdešimt jenų".

Iš vidaus prikandau savo žandus, kad tik išsaugočiau rimtumą. Tai buvo taip sunku, kad negalėjau prakalbėti.

Fubuki atsiduso:

— Nagi? Jūs norėjote man kažką pasakyti?

Tam, kad paslėpčiau savo persikreipusią burną, kiek tik įmanoma nuleidau galvą, o tai suteikė man nusižeminusios išvaizdą ir turėjo labai patikti mano viršininkei.

— Jau baigiasi mano sutartis, ir aš norėjau su didžiausiu apgailestavimu, kokį tik galiu jausti, jums pranešti, kad negalėsiu jos pratęsti.

Mano nuolankus ir bailus balsas buvo panašus į pačios niekingiausios būtybės.

— O? Ir kodėl gi? — sausai paklausė ji.

Koks nuostabus klausimas! Vadinas, ne aš viena vaidinau komediją. Ir aš jai užlipau ant kulnų su karikatūrišku atsakymu:

— „Jumamoto" bendrovė davė man daugybę progų pasireikšti. Už tai būsiu jai amžinai dėkinga. Deja, aš nesugebėjau gerai pasirodyti ir pateisinti tos garbės, kuri man buvo suteikta.

Turėjau sustoti ir vėl įsikąsti žandus iš vidaus, nes visa, ką kalbėjau, mano manymu, buvo komiška. Fubuki tai neatrodė juokinga, nes ji pasakė:

— Tai tiesa. Kaip manote, kodėl jūs gerai nepasirodėte?

Aš negalėjau susilaikyti nepakėlusi galvos ir apstulbusi žiūrėjau į ją: ar tiesa, kad ji manęs klausia, kodėl aš gerai nepasirodžiau valydama įmonės unitazus? Ar jos poreikis mane žeminti buvo toks beribis? O jei taip ir buvo, kokie tada turėjo būti jos tikrieji jausmai mano atžvilgiu?

Sekdama jos žvilgsnį, kad nepraleisčiau pro akis jos reakcijos, aš pasakiau visišką nesąmonę:

— Todėl, kad tam reikalui neturėjau protinių sugebėjimų.

Man buvo ne taip svarbu žinoti, kokių protinių gabumų reikia valant suteptus unitazus, kaip pamatyti, ar toks juokingas mano klusnumo įrodymas patiko mano kankintojai.

Jos, kaip gerai išauklėtos japonės, veidas liko sustingęs ir bejausmis, — man būtų reikėję seismografo aptikti

nedideliam jos žandikaulių trūktelėjimui, sužadintam mano atsakymo: ji jautė malonumą.

Tokiame puikiame malonumo kelyje ji negalėjo sustoti ir varė savo:

— Aš irgi taip manau. Iš ko, jūsų nuomone, kyla šie nesugebėjimai?

Atsakymas išplaukė iš paties klausimo. Aš kaip reikiant įsismaginau:

— Todėl, kad vakarietiškos smegenys, palyginti su japoniškomis, yra žemesnio išsivystymo lygio.

Sužavėta mano nuolankumo, atliepiančio jos norams, Fubuki rado teisingą repliką:

— Žinoma, dėl to. Bet vis dėlto nereikia perdėti vidutinių vakarietiškų smegenų žemo lygio. Ar nemanote, kad šis nesugebėjimas kyla iš to, kad jūsų pačios smegenys išsivysčiusios nepakankamai?

— Be abejonės.

— Iš pradžių maniau, kad jūs norite sabotuoti „Jumamoto". Prisiekite man, kad neapsimetinėjote, jog esate kvaila.

— Aš jums prisiekiu.

— Ar suvokiate savo atsilikėliškumą?

— Taip. „Jumamoto" bendrovė man padėjo jį pastebėti.

Mano viršininkės veidas liko bejausmis, bet iš jos balso jaučiau, kad jos burna išdžiūvo. Man buvo gera, kad pagaliau padovanojau jai palaimingą minutę.

— Vadinas, įmonė jums didžiai pasitarnavo.

— Už tai amžinai jai būsiu pilna dėkingumo.

Man labai patiko siurrealistinė atmosfera, gaubianti šį pokalbį, dėl kurio Fubuki atsidūrė devintame danguje. Iš tikrųjų, tai buvo labai jaudinantis momentas.

„Brangioji pūga, jeigu be didelių pastangų aš galiu būti tavojo malonumo priežastimi, nesivaržyk, pulk mane savo šiurkščiais ir kietais gniutulais, kruopelių, panašių į silicį, kruša. Tavo debesys tokie sunkūs nuo įsiūčio, aš sutinku būti mirtingąja, pasiklydusia kalnuose, ant kurių jie išlieja savo pyktį, ir tūkstančiai suledėjusių seilių gabaliukų krenta man tiesiai į veidą. Bet man tai niekis, o reginys gražus. Jis kyla iš tavo poreikio surantyti mano odą įžeidimo smūgiais, bet tu šaudai tuščiais šoviniais, brangioji pūga. Aš atsisakiau, kad man užrištų akis priešais tavo mirties būrius, nes taip ilgai laukiau trokšdama pamatyti tavo akyse palaimą".

Aš pamaniau, kad ji savo norą patenkino, nes uždavė klausimą, kuris man pasirodė kaip formalumas:

— Ir vis dėlto ką jūs ketinate daryti?

Nenorėjau jai pasakoti apie savo rankraščius, prie kurių dirbau. Išsisukau banaliu atsakymu:

— Galbūt galėčiau mokyti prancūzų kalbos.

Mano viršininkė prapliupo niekinančiu juoku.

— Mokyti! Jūs! Jūs manote, kad galite mokyti!

Prakeiktoji pūga, tavo šaudmenys niekaip nesibaigia!

Supratau, kad ji taip manęs dar kartą paklausė. Bet nepasielgiau kvailai ir jai nepasakiau, kad turiu mokytojos diplomą.

Nuleidau galvą.

— Jūs esate teisi, aš dar kaip reikiant neįsisąmoninau savo ribotumo.

— Iš tiesų. Pasakykite atvirai, kokį darbą galėtumėte dirbti?

Reikėjo jai padėti pasiekti aukščiausią ekstazės laipsnį.

Senajame japonų imperatoriškajame elgesio normų sąvade numatyta, kad į imperatorių būtų kreipiamasi su „baime ir drebėjimu". Man visada labai patiko ši formulė, kuo puikiausiai atspindima aktorių vaidyboje filmuose apie samurajus, kada jie kreipiasi į savo šeimininką viršžmogiškos pagarbos sudrebintu balsu.

Taigi aš užsidėjau baimės kaukę ir pradėjau drebėti. Įbedžiau siaubo kupiną žvilgsnį į jaunosios moters akis ir ėmiau mikčioti:

— Ar manote, kad būsiu tinkama šiukšlėms rinkti?

— Taip! — pasakė ji su kiek perdėtu entuziazmu.

Ji giliai atsiduso. Aš laimėjau.

Tada reikėjo pranešti apie pasitraukimą iš darbo ponui Saito. Jis taip pat paskyrė man pasimatymą tuščiame kabinete, bet, kitaip nei Fubuki, jautėsi prastai, kai atsisėdau priešais jį.

— Jau baigiasi mano sutartis, ir aš norėjau su apgailestavimu jums pranešti, kad negalėsiu jos pratęsti.

Pono Saito veidas visas ėmė trūkčioti. Kadangi man nepavyko suvokti, ką reiškia ši mimika, tęsiau savo pasirodymą:

— „Jumamoto" bendrovė davė man daugybę progų pasireikšti. Už tai būsiu jai amžinai dėkinga. Deja, aš nesugebėjau gerai pasirodyti ir pateisinti tos garbės, kuri man buvo suteikta.

Mažutis ir gležnas pono Saito kūnas ėmė nervingai krūpčioti. Man kalbant jis pasijuto labai nejaukiai.

— Ameli-san...

Jo akys lakstė po visus kambario kampus, tarsi tenai ieškotų tinkamo žodžio. Man buvo jo gaila.

— Saito-san?

— Aš... mes... aš apgailestauju. Aš nenorėjau, kad viskas taip vyktų.

Kad japonas iš tiesų atsiprašinėtų, galima pamatyti vieną kartą per šimtmetį. Man sukėlė siaubą, kad ponas Saito dėl manęs taip nusižemino. Tai buvo juo neteisingiau, kad jis niekuo neprisidėjo prie to, jog buvau vis pažeminama.

— Jums nėra dėl ko apgailestauti. Viskas pasisuko į gerąją pusę. Ir darbas jūsų bendrovėje mane daug ko pamokė.

Ir šiuo atveju aš iš tiesų nemelavau.

— Ar turite ateities planų? — paklausė jis manęs, labai plačiai ir maloniai nusišypsodamas.

— Nesirūpinkite dėl manęs. Ką nors tikrai susirasiu.

Vargšas ponas Saito! Tai man teko jį guosti. Nepaisant jo palyginti aukšto posto, jis buvo vienas iš tų milijonų japonų, kuris tuo pačiu metu buvo tikrai nemėgstamos sistemos vergas ir budelis, tačiau dėl silpnumo ir vaizduotės stokos jos niekada nekeikė.

Atėjo pono Omočio eilė. Vien nuo minties, kad viena sėdėsiu su juo kabinete, miriau iš baimės. Tačiau be reikalo: viceprezidentas buvo puikios nuotaikos.

Pamatęs mane, jis sušuko:

— Ameli-san!

Jis tai pasakė ta nuostabia japoniška maniera, kuria ištarus vardą patvirtinamas įvardinto asmens buvimas.

Jis kalbėjo pilna burna. Iš jo balso bandžiau nustatyti, ką jis ten kramto. Tai turėjo būti kažkas minkšta ir lipnu, tai, ką norint atlipinti liežuviu nuo dantų prireikia ištisų kelių minučių. Vis dėlto tai nebuvo karamelė, smarkiai prilimpanti prie gomurio. Ir pernelyg riebu, kad būtų

saldymedžio virvelė. Pernelyg tiršta, kad būtų zefyras. Žodžiu, mįslė.

Ir vėl pradėjau gerai išmoktą ir nuobodžią savo litaniją:

— Jau baigiasi mano sutartis, ir aš norėjau su apgailestavimu jums pranešti, kad negalėsiu jos pratęsti.

Skanėstą, padėtą jam ant kelių, nuo manęs buvo užstojęs stalas. Jis įsidėjo naują porciją į burną: stori pirštai paslėpė patiekalą, be to, jis buvo taip greitai prarytas, kad net nespėjau susekti jo spalvos. Tai man sukėlė apmaudą.

Storulis, matyt, pastebėjo mano susidomėjimą jo valgiu, nes paėmė pakelį ir numetė prieš mano akis. Mano didžiam nustebimui, pamačiau blyškiai žalios spalvos šokoladą.

Sumišusi pakėliau į viceprezidentą baimės kupinas akis:

— Tai šokoladas iš Marso planetos?

Jis ėmė garsiai kvatotis ir mėšlungiškai žagsėti:

— *Kasei no šokoreto! Kasei no šokoreto!*

Tai reiškė: „Marsietiškas šokoladas! Marsietiškas šokoladas!"

Pamaniau, kad tai keistas būdas priimti pareiškimą apie mano išėjimą iš darbo. Ir šis kvailas, pilnas cholesterolio juokas man buvo labai nemalonus. Jis stiprėjo, ir aš įsivaizdavau tą momentą, kai širdies smūgis paguldys viceprezidentą ant žemės priešais mane.

Kaip aš pasiaiškinsiu valdžiai? „Buvau atėjusi jam pranešti apie savo išėjimą iš darbo, ir tai jį pražudė". Nė vienas „Jumamoto" bendrovės narys nepatikėtų tokia

versija: priklausiau tiems tarnautojams, kurių išėjimas galėjo būti vien tik nuostabi naujiena.

O dėl istorijos su žaliu šokoladu, tai niekas ja nepatikėtų. Nemirštama gi nuo vienos plytelės šokolado, nors ji būtų ir chlorofilo spalvos. Nužudymo versija būtų kur kas įtikinamesnė. Motyvų man nebūtų trūkę.

Trumpai tariant, reikėjo tikėtis, kad ponas Omočis nepadvės, nes aš buvau ideali kaltininkė.

Buvau pasiruošusi sudainuoti savo antrąjį kupletą, kad tik nutraukčiau šį juoko taifūną, kai storulis paaiškino:

— Tai baltasis šokoladas su žaliu melionu, jį gamina Hokaide. Nuostabus skonis. Jie puikiai atkūrė japoniško meliono skonį. Imkit, paragaukit.

— Ne, ačiū.

Man patiko japoniškas melionas, bet mintis, kad šis skonis sumaišytas su baltojo šokolado skoniu, man tikrai kėlė šleikštulį.

Dėl neaiškių priežasčių mano atsisakymas suerzino viceprezidentą. Jis pakartojo savo įsakymą mandagia forma:

— *Mešiagate kudasai.*

Tai reiškė: „Prašau padaryti man paslaugą, paragaukite".

Aš atsisakiau.

Iškalbos lygis ėmė smukti žemyn:

— *Tabete.*

Tai reiškė: „Valgykite".

Aš atsisakiau.

Jis suriko:

— *Taberu!*

Tai reiškė: „Ryk!"

Aš atsisakiau.

Jis sprogo iš pykčio:

— Kol jūsų sutartis nesibaigusi, jūs privalote man paklusti!

— Koks jums skirtumas, valgysiu aš jo ar ne?

— Akiplėša! Nedrįskite man uždavinėti klausimų! Jūs privalote vykdyti mano įsakymus!

— Kuo aš rizikuoju, jeigu nepaklusčiau? Būti išmesta pro duris? Tai mane patenkintų.

Po akimirksnio supratau, kad nuėjau per toli. Pakako pamatyti pono Omočio veido išraišką, kad suvoktum, jog geriems belgų ir japonų santykiams buvo suduotas smūgis.

Infarktas atrodė neišvengiamas. Aš nusileidau:

— Prašau man atleisti.

Jam užteko kvapo, kad užriaumotų:

— Ryk!

Tai buvo man bausmė. Kas galėtų patikėti, kad žalio šokolado valgymas gali tapti tarptautiniu politiniu aktu?

Aš ištiesiau ranką į paketėlį, galvodama, kad greičiausiai viskas taip pat vyko ir Edeno sode: Ieva neturėjo jokio noro valgyti obuolio, bet storas žaltys, apimtas tokio paties staigaus ir nepaaiškinamo sadizmo priepuolio, ją privertė tai padaryti.

Atsilaužiau žalsvą kvadratėlį ir dėjausi į burną. Ypač mane purtė nuo spalvos. Pradėjau kramtyti: didžiai savo gėdai, supratau, kad tai toli gražu nebjauru.

— Labai skanu, — pasakiau nenoromis.

— Cha! Cha! Na, kaip? Skanus šokoladas iš Marso planetos?

Jis triumfavo. Ir vėl japonų ir belgų santykiai tapo nuostabūs. Kai nurijau *casus belli** priežastį, ėmiausi savo vaidinimo tęsinio:

— „Jumamoto" bendrovė davė man daugybę progų pasireikšti. Už tai būsiu jai amžinai dėkinga. Deja, aš nesugebėjau pasirodyti gerai ir pateisinti tos garbės, kuri man buvo suteikta.

Ponas Omočis iš pradžių suglumo, be abejonės, todėl kad jis buvo visiškai pamiršęs, ko atėjau pas jį, o paskui prapliupo juoku.

Būdama naivi maniau, jog nusižemindama, kad išgelbėčiau jų reputaciją, netgi padlaižiaudama, kad tik nereikėtų priekaištauti jiems, sulauksiu mandagių prieštaravimų, kaip antai: „Ne, ne, jūs pasirodėte kuo puikiausiai!"

Tačiau aš jau trečią kartą baigiau savo kalbą, o protesto taip ir nesulaukiau. Fubuki, toli gražu neginčydama mano trūkumų, patikslino, kad mano atvejis dar blogesnis. Ponas Saito, taip nepatogiai pasijutęs dėl mano nelaimių, nepaneigė mano savikritikos. O viceprezidentas ne tik kad neturėjo ką pasakyti dėl mano teiginių, bet ir palydėjo juos pačiais entuziastingiausiais juoko priepuoliais.

Visa tai man priminė Andrė Morua žodžius: „Nekalbėkite pernelyg blogai apie save: jumis gali patikėti".

Žmogėdra išsitraukė iš savo kišenės nosinę, nusivalė juoko ašaras ir, mano didžiam apstulbimui, nusišnypštė, o Japonijoje tai buvo daugiau nei barbariška. Negi buvau taip žemai puolusi, kad mano akivaizdoje buvo galima be skrupulų išsišnypšti nosį?

* Karo akstinas *(lot.)*.

Paskui jis atsiduso:

— Ameli-san!

Ir nieko daugiau nepasakė. Iš to padariau išvadą, kad jam šitas reikalas baigtas. Aš pakilau, atsisveikinau ir nieko netarusi išėjau.

Man liko susitikimas tik su Dievu.

Niekada taip nesijaučiau japone, kai atėjau pranešti prezidentui apie savo išėjimą iš darbo. Jo akivaizdoje mano varžymasis buvo nuoširdus ir reiškėsi iškreipta šypsena ir prislopintu žagsėjimu.

Ponas Haneda mane sutiko savo milžiniškame ir šviesiame kabinete nepaprastai maloniai.

— Jau baigiasi mano sutartis, ir aš norėjau su apgailestavimu jums pranešti, kad negalėsiu jos pratęsti.

— Žinoma. Aš jus suprantu.

Jis pirmasis į mano sprendimą atsakė žmoniškai.

— „Jumamoto" bendrovė davė man daugybę progų pasireikšti. Už tai būsiu jai amžinai dėkinga. Deja, aš nesugebėjau pasirodyti gerai ir pateisinti tos garbės, kuri man buvo suteikta.

Jis tuojau pat sureagavo:

— Tai netiesa, jūs tai gerai žinote. Bendradarbiaudama su ponu Tenši, įrodėte, kad jums palankiose srityse jūsų gabumai nepakartojami.

Ak, vis dėlto!

Atsidusdamas jis pridūrė:

— Jūs neturėjote progos, nes atėjote nepalankiu metu. Aš sutinku jus išleisti, bet žinokite, kad jei vieną dieną apsigalvosite, būsite čia laukiama. Iš tiesų aš ne vienintelis, kuriam jūsų truks.

Buvau įsitikinusi, kad jis šiuo klausimu klysta. Bet dėl to mane tai jaudino ne mažiau. Jis kalbėjo su tokiu įtikinamu gerumu, kad man darėsi beveik liūdna palikti šią bendrovę.

Naujieji metai: privalomas ir ritualinis trijų dienų poilsis. Toks dykaduoniavimas japonams būna beveik dramatiškas.

Tris dienas ir tris naktis netgi neleidžiama virti valgyti. Valgomi šalti, iš anksto paruošti ir į prašmatnias lakuotas dėžutes sudėti patiekalai.

Tarp šių šventiškų patiekalų valgomas omočis: pyragaičiai iš ryžių, kuriuos anksčiau beprotiškai mėgau. Šiais metais dėl onomastinių priežasčių negalėjau jų nuryti.

Kai prie burnos pridėdavau omočį, būdavau įsitikinusi, kad jis tuojau pat užriaumos: „Ameli-san!" ir prapliups riebiu juoku.

Tik trims dienoms teko grįžti į darbą bendrovėje. Visas pasaulis negalėjo atitraukti akių nuo Kuveito ir galvojo vien tik apie sausio 15-ąją.

O aš negalėjau atitraukti akių nuo tualeto lango stiklo ir galvojau vien tik apie sausio 7-ąją — savo ultimatumo dieną.

Atėjo sausio 7-oji ir negalėjau tuo patikėti: aš taip laukiau šios dienos. Man atrodė, kad „Jumamoto" bendrovėje dirbu jau dešimt metų.

Praleidau savo dieną keturiasdešimt penktojo aukšto išvietėje religingoje atmosferoje: net menkiausius ju-

desius atlikau iškilmingai kaip kunigas. Beveik ėmiau apgailestauti, kad negalėsiu patikrinti senos karmelitės žodžių: „Būti karmelite sunku tik pirmuosius trisdešimt metų".

Šeštą valandą vakaro, nusiplovusi rankas, ketinau paspausti ranką keletui asmenų, kurie dėl skirtingų paskatų man leido suprasti, kad laiko mane žmogiška būtybe. Fubuki rankos spausti neketinau.

Dėl to apgailestavau, juo labiau kad nejaučiau jokios pagiežos, bet dėl savimeilės prisiverčiau su ja neatsisveikinti. Vėliau šis poelgis man pasirodė kvailas: teikti pirmenybę savo puikybei, o ne pasigrožėjimui išskirtiniu veidu, buvo neprotinga.

Pusė septynių vakaro paskutinį kartą grįžau į Karmelitų vienuolyno celę. Moterų tualetas buvo tuščias. Bjauri neoninių lempų šviesa netrukdė man patirti širdies skausmo: čia prabėgo septyni mano gyvenimo, ne, mano laiko šioje planetoje, mėnesiai. Nebuvo ko liūdėti. Ir vis dėlto man sugniaužė gerklę.

Instinktyviai žengiau prie lango. Prispaudžiau kaktą prie stiklo ir supratau, kad tai ir yra, ko man truks: ne kiekvienam duota viešpatauti virš miesto keturiasdešimt penktame aukšte.

Langas buvo riba tarp siaubingos šviesos ir žavingos prietemos, tarp kabinų ir begalybės, tarp higienos ir jos neįmanomybės, tarp vandens nuleidimo svirtelės ir dangaus.

Kol egzistuos langai, mažiausias žmogelis Žemėje turės savąją laisvės dalelę.

Paskutinį kartą iššokau į tuštumą ir stebėjau savo krentantį kūną.

O kai numalšinau kritimo troškulį, palikau „Jumamoto“ pastatą. Daugiau niekas niekada manęs tenai nematė.

Po keleto dienų sugrįžau į Europą.

1991 metų sausio 14-ąją ėmiausi rankraščio, kurį pavadinau *Žudiko higiena*.

Sausio 15 dieną baigėsi amerikiečių ultimatumo, paskelbto Irakui, terminas. Sausio 17 dieną prasidėjo karas.

Sausio 18-ąją kitame planetos gale Fubuki Mori sukako trisdešimt metų.

Laikas bėgo pagal savo seną įprotį.

1992 metais buvo išleistas mano pirmasis romanas.

1993 metais gavau iš Tokijo laišką. Tekstas buvo išdėstytas taip:

„Ameli-san,

Sveikinu.

Mori Fubuki“.

Šie žodžiai mane pamalonino. Bet labiausiai mane sužavėjo viena detalė: jis buvo parašytas japonų kalba.

Nothomb, Amélie
No-119 Baimė ir drebėjimas: romanas / Amélie Nothomb; iš prancūzų kalbos vertė Dainius Gintalas. — Vilnius: Alma littera, [2005]. — 112 p. (Keista kolekcija)

ISBN 9955-08-745-5

Smagus autobiografinis romanas, pasakojantis apie neįtikėtinus belgės nuotykius vienoje japonų bendrovėje, išjuokiantis jos hierarchinę sistemą ir absurdiškas taisykles.

Už šį romaną autorė 1999 m. buvo apdovanota Prancūzų akademijos premija.

UDK 840-3

Amélie Nothomb
BAIMĖ IR DREBĖJIMAS

Romanas

Iš prancūzų kalbos vertė *Dainius Gintalas*
Redaktorė *Diana Bučiūtė*
Korektorė *Marijona Treigienė*
Serijos dailininkas *Gedas Čiuželis*
Maketavo *Ligita Plešanova*

Tiražas 2000 egz.
Išleido leidykla „Alma littera",
A. Juozapavičiaus g. 6/2, 09310 Vilnius
Interneto svetainė: http://www.almalittera.lt
Spausdino AB spaustuvė „Spindulys",
Gedimino g. 10, 44318 Kaunas
Interneto svetainė: http://www.spindulys.lt

Amélie Nothomb

Baimė ir drebėjimas

ISBN 9955-08-745-5